

העוֹלָם הַזֶּה

סיפורם של מאורשי מצריים

בדחת

מפגור

סעיד

מס' 999
א' טבת תשי"ז
5.12.1956
שנה 20
המחיר 400 פ"ר

העורך הראשי:
אורי אבנרי

ראש המערכת:
שלום כחו

עורכת-משנה:
רוב איתן. אורי מלע

עורך כיתוב:
סילבי קשה

כתב בכיר:
אלי תבור

חברי המערכת:
ישראל ביבר, ניצח נבי, שייש גלור,
ליילי גלילי, רודי חורוביץ, רותי ורד, רוגי
והר, אברהם חרסון, אוסטר מאובר, משה
לשם, אביבה סטן, עמוס קינו, שלמה קרו.

הצייר הראשי:
שמואל ברנר

עורך דפוס:
אריה אריאל

מנהל מעבדה:
נתן רוז

העתון הנקרא ביותר במדינה

רחוב גליקסון 8, תל-אביב, טלפון 26785,
ת. ד. 136. מען למברקים: "עולמפרסט".
חמוצי לאור: העולם הזה בע"מ.
רפוס משה שחם בע"מ, ת"א, טל. 62239.
המערכת איננה אחראית עבור תוכן ה-
סדרות, כולל סדרות הפתרונות תחת
הכותרה "ד"ר לצרכי", "ד"ר לנסוע"
ובו הסוכנות ונערכות על ידי המערכת.
החפצה: דור סופל ובניה, תל-אביב.
רוחב אחר-החם 24, טלפון סס' 15673

2.6.72

זהו גליון מספר תשע"ח-תשע"ט.
הגליון הבא הוא גליון ה-1000, גליון המשלים 20 שנה לקיומו של העולם הזה בגלגוליו
השנים, החל ב-9 בערב וכלה במערכת הנוכחית.
בשבילך זה מספר ישיב, ותו לא. בשבילנו כאן, במערכת, שהוצאנו 349 מתוך 999
הגליונות, זהו מספר עצום — 999 שבועות של מחיאות, 999 שבועות של תכנון מייגע,
אכזבות, משברים, שינויים ברגע האחרון, ויצאת הגליון מתחת למכשיר הדפוס.
זה היה צריך להיות מאורע משמח. התכנונו לו במשך כמה חודשים. ישיבות ארוכות
הוקדשו לעריכת הכניית גליון ה-1000. הוא היה צריך לכלול את תמצית כל הגליונות
הקודמים, את המאמרים המרוממים והעצובים שהשתקפו מעל דפיו במשך 20 השנים, את
יציאותיהם של סופרים ידועים — מאלתרמן ועד שלום-לוי — שהשתתפו בזמן מן הזמנים
בעתון, ושל צעירים — מן כן-אמוץ ועד ח"מ — שפירסמו כמה מחיבוריהם הראשונים
מעל עמודיו.
ברגע שפרץ הסיבוב השני, ביטלנו את כל התוכניות האלה. ראשית, לא היה כל אפשרות
טכנית — בוקש עצום על ידי המערכת, המגויסת ברובה, להוציא את הגליונות השוטפים.
כל שאר התפקידים וההכנות בוטלו.
שנית, בגבור המאורעות ההיסטוריים מסביבנו, לא יכול היה איש מאתנו להתלהב לשמחות
פרטיות קטנות. 20 שנים הן תקופה ארוכה בחיי עתון, ומעטים העתונים בארץ שהגיעו
אלה. אולם היא כאן וכאפס לעומת המרחק והזמן שנתגלו שעה שחילי צה"ל עברו
על פני הריסני, פרצו לעבר שארם אל-שייך וחוללו את האפוס של סיראן.

★ ★ ★

כאשר חזרו חברי המערכת, בזה אחר זה, משרותם, טיכסנו צעה מה לעשות בגליון
ה-1000. ביישיבה זו נזרק על השולחן רעיון שהדליק מיד ניצ"ץ בלב כולנו. החלטנו להקדיש
את הגליון המורחב, שהיה צריך להיות חגיגי, לזכרם של הנופלים, חללי מלחמת סיני.
על כן יעמוד במרכז הגליון הבא מפעל אותו נגיש לך בחדר-קידוש: המיפקד הטראגי
והמרומם אשר ישא את השם "גפלו למען תחי המולדת".
לא היה זה אוסף של הספדים. מטרנה היא לתאר כל דמות ודמות כאישיות העומדת
בפני עצמה — אדם שלם, עולם מלא של חיות ורגשות ושאפות, שהקריב את עצמו
על מזבח הקרב — למענו, שנשארו חיים.
רצינו תחילה להכליל את כל הנופלים בסיבוב השני בגליון גדול אחד. אך ראינו שלא
נוכל לעשות זאת, ולהקדיש אותה שעה לכל אדם את המקום הראוי לו. לכן יימשך המפקד
כמה שבועות, ותינתן לך ההזדמנות לעזור לנו במילוי חובה עצובה זו גם אחרי התחלת
הפירסום, באספקת חומר על ידיך והתקיר שנפלו.
על דבר אחד נקפיד בכל חומר הדין: על השתתפות המוחלט בפני המחנה. לא תהיה שום
הפליה בין ילידי-הארץ לבין העולה החדש, בין האלוף לבין הטיירן. הם נפלו יחד, כתכרים.
כך נשתדל להציג.
כולנו עומדים מול הקרבן העליון דלי-רגש וחסידי-מלים. אני מקווה שבכל זאת יעלה
בידינו לצייר תמונת-אמת של 180 צעירים אלה — נציגו של דור גדול.

אורי אבנרי

מכתבים

הברית הכנתי-קדושה

הקנוניה בין איזנהאור, האמריקאי ועבר
אל-נאצר (העולם הזה 998) היא סימן דרד
בתולדות המדיניות הבינלאומיות — שהיא
שורה ארוכה של ציניות, רמאות וחוסר
מעצמו עמוסות בקליט הקלות. אבל גם פנו
העצום ככפפת משי נשאר פנו ותמיכתה
של ארצות-הברית ברודי המצרי אינה אלא
בניהול בעקרונות החופש והיושר.
כל ההסברים כאילו איזנהאור פעל מתוך
דאגה לשלום העולם אינם אלא התחבירות
צבועה. הנאצר הדגול עשה את אשר עשה
רק מתוך חשש לשלום הנפש האמריקאית
מסעוריה. ובשביל זה היה מוכן להפסיד את
גורל ישראל בידי רודי אבול אמביציות.
אלהיו חנן, תל-אביב

שמאלי ברמן, רמת-גן

במקומו של ראג האמריקאי היתיי מסי-
חלק מיר מהא"מ! למען שלום העולם!
פרס חדר, דלית אליכרמל

אילו הסדרונם של נירדלחי ימשיכו ל-
האמין רק לתעמולה המצרית אם אין
מנגנון ההסברה שולח להם חומר ומרצים.
שולמית גרבר, חיפה

אינני מסכים לדעתכם עם כל הכבוד לדעת
העולם וכו', אין לתת לעיתונאים זרים להסי-
תובב באופן חופשי בין כוחותינו בשעת
הקרב. גם כך מפתחים ומפרסמים יותר
מדי. האם אנחנו גם צריכים לפתוח כמו
ידינו את שערי הסודות בפני סוכני זרים?
אליהו רו, צה"ל

חזרתי מסיני מלא התלהבות והתרוממות.
שירתי בצבא הבריטי וגם בצה"ל במלחמת
העצמאות. אבל אשר ראיתי הפעם לא ראיתי
מלחמה: צבא חזק, מאורגן, ממושמע, חומאי
ני רציני לראות את התמונה הזאת בי-
עיתונים. לשוא! אין כתב ראוי לשמו לא
הצלתי להנציח את הדבר. כאשר קראתי
בעיתונים זרים כי מלחמת סיני היתה ענין
של מה בכך, של מלחמה מיני היתה ענין
עליונות צה"ל, שלב לא התמלאתי. ואם
בעוד כמה חודשים תתפתח בין הערבים
האמונה כי הסיבוב השני נגמר בנצחון
מצרי, תתהיה זו תוצאה של אותו דבר שהוא
נרוע מפשע — סימסום הממונים על ההסי-
בה הישראלית.

משה שור, באר-שבע

אישיהשנה בערכה

גם אני מצאתי בעמדה
ערבית ליד רפאת את
העתון המצוייר הערבי
שהכיל תרומה המאמר
של העולם הזה על "איש
השנה" נמאל עבר אלי
נאצר. ברנע הראשון כי
פסתי עליכם ואמרתי
לעצמי: מה המעט לספק
לערבים חומר לפולחן
האישיות של הרודי ה-
מצרי? אבל כשהתחלתי
לקרוא את המאמר המ-
תורגם, שיניתי את דע-
תי לגמרי. ראיתי שהם
העתיקו את הכל, ובכלל
זה לא את התיאור המ-
דויק של מטרות מדינת
ישראל, את ניתוח אפי-
שרויות השלום ואת הני-
בואה המלהמה בין ישי-
ראל והערבים הגורם א-
סון לשני הצדדים גם
יחד.

אני מתאר לי שלמאות
אלפי הקוראים של אותו
העתון היתה זאת הפעם
הראשונה ששמעו את י-
סורת-ההשקפה הישראל-
ית על המלחמה, ובוה
נעשה לבטח שרות טוב
למדינה. התחלתי להאי-
מן שאתם צודקים בי-
מלחמתכם שפאשר להגל-
תעמולה רצופה וטובה
גם מעבר לגבול. יחזקאל מנצור, חיפה

אחד העמודים של מאמר העולם הזה בשבוע
עון המצרי אחר סאעה, ראה תמונה בעמוד זה.

שלום

קראתי את מכתבו של הקורא יוסף רילף
(העולם הזה 998). המציע שננהל שיחות
שלום אפילו עם המלך פארוק. איד אפשר
להעלות הצעה כזו על הרעף? הרי פארוק
אינו אלא נואף מתועב, סמל הרקבון והי-
שחיתות. אני, על כל פנים, הייתי מעדיף
לחיות במצב של מלחמה עם הערבים עד
חמש או עשר שנים, ולא לסמוך על שלום
עם פארוקים למיניהם. כי, כסופו של דבר,
יתחלפו התנאים הנוכחיים ויקום משטר מתי-
קדם בארצות ערב, אשר אתו נבוא לידי
הכח. ואילו הפארוקים, שעמם מציע הקורא
ירלף לכרות ברית, יוטאמאו כעלי שלכת —
ואתם כל בני בריתם.

אליעזר פינסה, חולון

אילו השרדות הרחבות של עמי ערב היו
מגיעות לדרגת יכולת-שיבה עצמית ובגרות
המתחשבת, הרי שהיו מניעות לספקנה כי
לסובת כל עמי המרחב הוא להתאחד
לגוש מוכר, היכול להרוץ כל מומיה אימפי-
ריאליסטית מכל צד שהוא בעולם. אבל
החלקים, אל נהיה איריאליסטים ללא
תחשבה... אל לו להעולם הזה להשתעשע
בסימטאות חסרות ערך מעשי.

איתן דניאל, קרית אונו

אני רואה את עצמי חופשי לקבל את
כתבתכם על "דאוד אל-נאסור", המשרד
בערבית מקול ישראל (העולם הזה 998)
כחלק ממאמרים על הצורך בהסברה נכונה
בין עמי ערב. ועל הצורך לתכנן מה שאדם
קוראים התקפת שלום.
בדרך כלל, אני מלא רק שבחים על
רעיון המס"ל הלבן שלכם. אבל דאוד
אל-נאסור אינו יכול לשמש כמס"ל כזה.
כי הוא יותר מדי לועזי לחולשות של
הערבי. הוא אומר דברים שאסור לאדם זר
לומר. אמנם, הדברים נכונים. אבל אני,
כערבי, לא נעים לי לשמוע אותם מפי אדם
זר שהוא, כסופו של דבר, תועמלן של
מדינת אויבת. מבחינה נפשית, תגובתו הי-
שגרונה של כל ערבי היא: "אז מה איכפת
לך? אתה צוחק מה ואומר שזה רע? אז
דווקא אמשיך בקו הזה!"

לעומת זאת, התופעת-הטובה מקריין חדש
של קול ישראל, המשרד בערבית מצרית.
אני חושב שהוא הקריין הטוב ביותר
בערבית כיום — יותר טוב אפילו מ-
קריינים המצריים. והוא מדבר דברים נכונים,
ענייניים, כמו שמדבר נבר אל נבריים. ודווקא
הוא עושה להשפיע, לא אדם העשוי פתני-
מים ערביים עתיקים כדי לעשות צחוק מ-
הערבים.

א. פ., נצרת

תנועת המרידן העברית

רגיתי מאד כשקראתי את גליון חנוכה
(העולם הזה 998). בעלם, אייבשר לקרוא
לגליון חנוכה, כי לא הקרשתי לחנ המרי

העברי אפילו שורה אחת. אבל כשהינתי
לעמוד של ליילי גלילי, פלחתי לכם, האמור
דיה, "החשמונאים מעריפים בלונדון" היתה
שוה יותר מעשרה מאמרים ראשיים. כה
לחי גלילי

דוד סיסון, נתניה

עכשיו ברור לי למה הצלית מר
החשמונאים. כידוע, אין למצוא הרבה בי-
לונדון בחלק זה של העולם. או החשמו-
נאים כבשו כפר אחרי כפר וממלכתם התי-
פשתה — והכל כדי למצוא בלונדון. הפלא
הוא רק שהם לא כבשו את נורוניה...

דני קרלינסקי, חיפה

מה דופי מצאתם בתסריט כזה, המראה
את כל מעלות הנבונה של אבותינו? וחזק
מות, הוא כשר לגמרי: אין מניחים בו
בשר חזיר, היהודים מנצחים — ואפילו
מריצין היא יהודיה, ואין כל מניעה מסעם
הרבנות להאפיין-נרביה ובין יהודה המכבי,
כרת משה ומטרו נולדויון מאיר.

רן שמואלי, בת-ים

מי האיש?

קראתי בענין רב את סימורה של חנכת
בופסו (העולם הזה 998) שאתם מכנים
אותה, "פולי אדלר הישראלית". אולם מדוע

אינכם אומרים מי האיש הציבורי המפורסם
שנשט אותה אחרי 48 שעות של נשואים?
ממתי העולם הזה פותר מלגות פרסים
עניינים כאלה?

דוד שור, צפת

מאז ומעולם. אין העולם הזה טבור כי
חייכם הפרטיים של אנשי ציבור הם נושא
לויכוח. כל עוד אין הדבר נוגע לתפקידים
הציבוריים.

נגד בתוך נגד

קראתי את הסיפור על השחפות קואופרטיב
רן במיבצע סיני, וכסופו לא הנתי מי מדבר
על מי. העם זה ד"ר של העולם הזה (998)
על רן, או ד"ר של רן על עצמו? למי שיד
לגלגל הפרסומות?

ראובן גרמן, תל-אביב

לאוטובוס, כמובן. המדור "ד"ר לנסוע"
הוא מדור של מודעות בתשלום, כפי שמצויין
בפירוש בראש עמוד זה בכל גליון.

עזירות הקרב

בימים טרופים אלה וכו' וכו', מצאתי ש-
הות לעיין בכתבי קרילוב והנה, המשל, ה-
איה והיחוש, שובר עליי קריקוב מ-
משלו של מסלף אחר, עורר בי רעיונות:
אם לקרילוב מותר לעבר משל, מדוע לי
אסור? הנה התוצאה:

אריה, אגב דברי התברבות.
השמיע פעם זו השטות:
"היתוש אחזה מעל שמים,
כי רב כוחי בכל אפסיי"

מיהר יתוש לצאת לרבר,
עקץ אויבו בעוצם רב,
עדי נפל אריה בלי כוח
ולסאורתו החל לברוח.

הארי הוא נאצר עבדול,
הרבו עבר כל גבול.
ויתוש, ישראל טבא
כבש סיני (וגם עזה).

ג. בנדודי, תל-אביב

נערה לוחמת

סימורה של העולה הצעירה (העולם הזה
998) שנמכרה על-ידי אביה לחתנה, במחיר
150 לירות, היה ממש מועז. אבל בכל זאת
היה בו דבר חיובי, כי הוא הראה שאותה
צעירה כבר ספגה את רוח הארץ והאור ו-
ידעה למרוך בכבלים, ששררו מיסי הכני-
נים והראיות, שהיא המפרתה את מי אביה
הנער והחלפתה נחשבה כי לפחות לבחן
היא לא יסרה אותו הרבר.

רות מימון, ירושלים

לדני הנעורים

מעשך. אני מסתכל אך ורק בך. לך אני דואג, דני. לך ולעיתיד העם הזה.

★ ★ ★

ב ימי מלחמה, כאשר גורל העם נתון בסכנה, נאלצת המדינה לגייס כל אדם. אין היא יכולה להעבירו בדיקה פסיכרואטיית, כדי להישמר מן הפסיכופת.

היא נותנת נשק בידי כולם. עולים חדשים מפגרים, שקופחו בגטו של מארקס ונר טרים שגאה למישהו. בני משפחות נחשלות, אשר הוכו בילדותם ביד אב עריץ ומופרע, ומאז מנקרת בלבם תשוקה תת-הכרתית להראות את נחת זרועם לזולתם. בידי אנשים אכזריים תסביך הנחיתות, המאמינים כי מעשה-התעללות יעלה את קרנם בעיני חבריהם. בידי סריסים, הסבורים כי אם יתרגו אדם חסר-אונים יוכיח הדבר שהם גברים. בידי צעירים, שקיבלו מידי מורות מטופשות חינוך שובניסטי חולני.

ישנם כאלה בכל צבא, והם אחת הקללות של כל מלחמה. איש לא יאשים אותנו אם ישנם כאלה גם אצלנו.

אולם אתה, דני, אינך נמנה עליהם. אתה צבר וכן משק. אתה זכית לחינוך המתקדם ביותר כי עולם. מעולם לא נרמית. מעולם לא הוכיח בידותך.

לכן מעשך כל כך מעציב, וכל כך מדאיג. אם יכולת אתה לעשות זאת, משמע שמשהו אינו בסדר, משהו מהותי המחייב את הוריק, את מוריק, את כל העם, לחשוב נפש עמוק מאד.

כי אומה הנוחתה נצחון ומאבדת את נשמתה, שכרה יוצא בהפסדה. ואי לנו אם נוכל להבטיח את קיומנו הלאומי רק על ידי אבדן כל התכונות שעשו את עמנו יפה, טהור ואצילי.

★ ★ ★

יה זה דווקא לוחם מקצועי שהבין לראשונה כי ורע קטן של רקבון עקול להשחית צבא שלם, עם שלם. יתכן כי עכן היה לוחם לדוגמה, אולם יהושע בן-נח דן אותו למיתה בעוון מעשה שוד קטן. הוא עשה זאת כדי להגן על צבאו מפני התפרקות מוסרית, שסופה הרס פנימי.

יתכן שפשעו של הקמנו סייג למוסר, כדי לשמור על הבריאות הנפשית של האומה הזוחמת. היינו צריכים לכלול בשבועת האמונים של כל כוחותינו המזוינים את הפסקה: "אני נשבע לשמור על טוהר הנשק אשר המדינה מפקידה אותו בידי".

היינו צריכים לדאוג כי החוק הצבאי יכלול חובה של שיפוט-שדה מזורז על כל פגיעה באוכלוסיה בלתי-לוחמת, וכל פגיעה אחרת בטוהר הנשק, חוץ מלקיחת מכוונות אישיות חסרות-ערך, עם עונשים עד מאסר-עולם. היינו צריכים לדאוג כי יוטלו אחריות אישית ועונש חמור ביותר על המפקד שאינו מביא לדין את פקודיו העוברים על חוק זה.

אולם החכמה האמיתית אינה פורמלית, אינה קודקסיבית, אינה חוקית. החכמה האמיתית היא אישית, היא מצפונית, היא שדך ושל חבריך במשפחה הזוחמת.

בלילה, כשאתה לבדך עם עצמך, בתן את עצמך, אם תגיע למסקנה שטוב עשית, הרי אתה אחת מאבדות המלחמה, אבידה טראגית יותר מחברך שנפלו ונפצעו. אם תגיע למסקנה שתעית בדרך, אתה, דני, המנצח של המלחמה הזאת.

יתכן מאד שלא אתה ולא חבריך תודו לי על מכתבי זה. יתכן שתשנאו אותי. אך, כפי שאמר אותו נזיר גרמני: "כאן אני עומד. איני יכול אחרת".

האינדיאנים היו מעטים ומפגרים, והלבנים היו רבים ומפותחים. עלה בידם כמעט לי הכחיד את הגזע האינדיאני הצפון-אמריקאי. דיברו כך גם אנשי הקולקוס-קלאן. הם רצו כי כל כושי יחוויר למראה האיש הלבן. הם המציאו את משפט-הליניץ. בשנה אחת — 1892 — רצחו 231 איש בארצות הברית. אולם הם היו הרוב המאורגן, ואילו הכושים היו מיעוט דל וחסר-אונים.

גם אתה לא תעלה על דעתך שיש בכוחך להשמיד 65 מליון ערבים במרחב — 40 ערבים לעומת כל אחד מאתנו. הוכחנו את עליונותנו בשדה-הקרב, הודות לך

והיה נשקנו טהור

ולחברייך. אולם רבים ניצחו את הערבים בהיסטוריה, ואיש מהם לא הצליח להשמידם.

אתה מתקרב לגיל 20, דני. לפניך 50 שנה של חיים. את כל חייך אלה תצטרך לחיות בלבו של העולם הערבי הגדול הזה, אתה ובניך ובני-בניך אחריו. אינך רשאי לחשוב על שנה-שנתיים בלבד. חייב אתה לחשוב מה יהיה המצב בעוד 20, בעוד 50 שנה. חייב אתה לחשוב על היום בו יצטרכו שני העמים להושיט את ידיהם זה לזה — אם יהיה יום זה קרוב או רחוק. כל מעשה הרוחה יום זה, ולו גם בשניה אחת בלבד, הוא פשע כלפי המדינה.

בתוספות ומסלות נשכחות. עמים שלחמו זה בזה חזרו לא פעם יחד במלחמה הבאה. רק לפני חודשיים ביקרו קצינים וטוראים בריטיים בכנס של וותיקי הקורפוס האפריקאי הגרמני, אשר נגדם לחמו, ואשר מכי דוריהם נפלו חברים באל-עלאיין.

אולם אנחנו לא סלחנו לגרמנים. פי זכרם של מעשי זוועה אינו פג במהרה. **הוא עובר מאח לאח, ומאז לבן, זהו זרע הרוח המצמיח את קציר הסופה. מעשים קטנים, לכאורה — מעשים שלך ושלי ושל כל אחד אחר — יכולים לתרום תרומה נוראה לקציר זה.**

כל זה יכולתי לטעון, דני. לא אעשה זאת. כי לא זאת הנקודה המכרעת.

איני מויל לעבר הערבים כשאני דוחה את

המשתמש לרעה בנשק העברי מזיק למדינה יותר מאשר בוגד או מרגל. אין ספק שהוא צדק.

עד כמה שייראה לך הדבר כמזור, יש כוח למצפון-העולם. אין הוא מכריע את גורל המדינות, אולם קשה מאד לשחות נגד זרם זה. סטאלין שאל פעם בלעג כמה דיביויות יש לאפיפיור והוא הספיק להתחרט על דיעה זו. אין דיביויות למצפון, אולם מצפון העולם יכול להקשות מאד על פעולתן של דיביויות.

כל זה יכולתי לטעון לעומתך, דני. אולם לא אעשה זאת. כי הרי לא זאת הנקודה החשובה.

ר איתך הערב הולך ברחוב. אולי תמחה על כי לא קיבלתי את פניך בתרועה, כנאה לקבלת פני לוחם חוזר. יכולתי לומר שלא ראיתך. אבל זה לא היה נכון.

ראיתך, דני, והשתדלתי שלא להיפגש איתך. ידעתי שפגישה זו תכאיב לי, שאפחד להסתכל בעיניך, שכל מלה מדברייך תזכיר לי את אשר שמעתי.

אולם בבואי הביתה, גברה בלבי ההכרה שנהגתי כפחדן. הדברים חייבים להיאמר — למען בריאותי שלי ולמען בריאותך שדך, דני. הרי הם לפניך.

★ ★ ★

א בוא ישר לענין. שמעתי כי עשית מעשה שלא ייעשה. מעשה המשנה ל' לחלוטין את דמותך בעיני.

אילו עשית זאת בלהט של קרב, הייתי יכול לסלוח. לא הייתי מצדיק את הדבר, אך הייתי יכול לומר לעצמי: זהו מבחן עליון אשר כל אדם עומד בו כיכולתו, ורק מי שמצפוניו נקי לחלוטין רשאי לזרוק את האבן הראשונה על רעו. מצפוני אינו נקי.

אולם אתה עשית את אשר עשית מחוץ ללהט הקרב, בדם קר.

יכול אתה לטעון לעומתי: "מי שמר?" יכול אתה לדחות בזעם את טענתו של כל אדם שלא עבר איתך את אשר אתה עברת. שלא היה במקומך. לא תצדק. רוב הבאים אליך עתה בטענות הם אנשים שעברו את בגדולי הקרב כמך, בסיבוב הראשון או השני.

אולם גם זה לא חשוב. זכותם לבוא אליך בטענות אינה ניתנת לערעור, כי בשמם נשאת את נשי קר. כל אשר עשית, מחייב את חבריך לנשק, אשר רובם הגדול מתנגד למעשים מסוג זה וסולד מהם. כל אשר עשית מחייב את כולנו, בני העם הזה אשר אתה אחד מבניו וזוהמיו.

על כן, דני, אין מנוס מן החשבון.

★ ★ ★

י כולתי לפתוח ולומר כי הבאת נזק עצום למדינה ולעם היהודי. תהיה זאת האמת המרה.

קטנה המדינה, ואין בה סודות. לא זו בלבד שהיא מוקפת אויבים, אלא שלא חסרים האויבים גם בתוך גבולותיה. על כן, כל פרט ופרט, סופו להתגלות ולהגיע אל אוזני העולם. כמעט לכל מעשה ישנם עדים, וסופם של עדים אלה לספר את אשר הם יודעים.

החשבת כי מעשך יכול היה לספק חומר הסתה בידי שונאי-היהודים בכל מקום, וכי הוא יכול לזרוע את זרע הפורענות בלבם של אותם שלא היו עוד שונאי-היהודים את-מול-שלושם?

ברפית נעשה מעשה, שיש לו הצדקה צבאית, בניגוד למעשה אשר אתה עשית. האם עלה על דעתך כי אפילו מעשה כזה, עם כל הכורח הצבאי שהיה בו, הנחית מכה איומה על סיכוייה של ישראל להחזיק בחלק זה של ארץ-ישראל, ופלס את הדרך בפני הקמת בסיס זר חדש על אדמת הארץ?

אחרי שאירעה פרשת כפרקאס, אמר אחד מחברי הכנסת — היחיד מבין כל חברי הכנסת, מלבד הקומוניסטים, שהיה לו אר-מז'הלב לדבר בבירור על פרשה זו — כי

העמדה האמריקאית לגבי המרחב הולכת ומתגבשת מחרש. הנקודות העיקריות המאשרות תצפית קודמת של מדור זה: הבטחת המעבר הישראלי בסואץ, העברת רצועת עזה לשלטון האו"ם, החזרת האי טיראן ושארם אל-שייך למצרים כאזור מפורז, ביטאום המקומות הקדושים בירושלים (אך לא את ירושלים עצמה), נסיון חדש של תיווך (אולי הודי) להשגת הסכם שלום, מתן ערובה לגבולות אם יוסכם עליהם סופית בשני הצדדים, דרישה כי ישראל תחזיר מספר של פליטים תוך סיוע כספי בינלאומי. עמודית התווך של הגישה החדשה: שיתוף פעולה בין אמריקה ועבד אל-נאצר, תוך הצעת יתרונות מרחיקי-לכת, אולי גם מימון הסכר הגבול באסואף.

חוסר יכולתה של ממשלת ישראל לקלוט את מלטיי רצועת עזה, יהווה גורם מכריע לאבחן הרצועה. לזי טיכוניהם של מומחי הממשלה, אין אפשרות לשקם את הפליטים קבועות בתוך שטח הרצועה, ואילו בתחומי מדינת ישראל, לדעת אותם מומחים, אין די אדמות פנויות ליישוב חקלאי צפוף חדש. פרט נוסף באותה הערכה רשמית: הפליטים שוב אינם מסוגלים לחזור לעבודה יצרנית, לאחר שנות הישיבה המנוונות במחנות הסעד, ואילו ריבויים הטבעי מגיע לממדים המבהילים את מומחי הממשלה.

העמלת השנאה שהופנתה במשך שנים אל הפליטים תצריך, נוסף לזאת, טיפול אינטנסיבי ומסור למשך שנים רבות, דבר שאין הממשלה מסוגלת או מוכנה לבצע. ואילו ההגיון הפנקסני של המדיניות הישראלית מחייב שלא לעשות זיסטות מהפכניות, ללא קבלת תמורה מצד מדינות ערב — במקרה זה: הסדר כלשהו של שלום קבע.

כתוצאה מכך, אין לצפות כי ישראל תתנגד בתוקף להצעה להעביר את הרצועה לשלטון בינלאומי. במקרה זה, תנסה ישראל רק להשיג ערובות מתאימות כי כוחות האו"ם ברצועה ימנעו פעילות עוינת מתוכה, אל מעבר לגבול ישראל.

השיבות של מיצרי טי ראן תעלה שוב. בעת הדיונים על פינוי הסיני, תעמוד ישראל על חיוניות המעבר לאוניותיה במפרץ אילת, ותנקוט בכל האמצעים שביכולתה להבטיח כי חופש זה לא יופרע שוב.

כתוצאה, עשוי להדחות פינוי כוחות צה"ל משארם אל-שייך.

המאורעות הפוליטיים הי קיצוניים בזירה הערבית ית רכזו בעתיד הקרוב סביב ממי לבת הירדן. למרות שנראה כי החדיי רנה הסובייטית לסוריה עומדת בראש דאגות המדינות המוסלמיות של ברית בגדאד, עשויה עיראק לפעול תחילה ל כיבוש השלטון בירדן. צעד ראשון: פיי

זור הפרלמנט הירדני האנטי-ערבי, הי פלתו של ראש הממשלה סולימאן אל נאבלוטי.

ייעשה נסיון בכנסת לארגן פעולת-מהאה גדולה בענין כפריקאסם. בראש הפעולה עומד חיי גרשום שוקן, עורך הארץ, המנסה לארגן ועדה של כל המפלגות בענין זה. הוא מצא תמיכה רחבה מצד חייכים החוששים כי השארת התגובה ביי סופיק טובי בלבד תעלה את קרנה של מקי ברחוב הערבי ותפסול את ערך כל שאר המפלגות שם. התביעה המוחשית של שוקן וחבריו: עריכת המשפט נגד מפקד גדוד משמר-הגבול ושאר הנאשמים בפומבי.

יכוח מקביל ייערך בממשלה עצמה, שם עומדים שרי מפ"ם ואחדות-העבודה על עריכת משפט פומבי, בעוד שביני מתנגד לכך וטוען שיש להסתפק בעצם עריכת המשפט.

דנים בחקלת ההגבלות על השימוש בחשמל. התברר כי הקו"שים שהוקצו לשימוש ביתי אינם עומדים בשום מיבחן מציאותי. מצד שני, התברר כי המחסור בדלק גלמי לא יהיה כל כך חמור וכי חששותיה של הממשלה בענין זה היו מוגזמים במידת מה.

צפוי משבר חריף ביותר בין ראש הנהלת הסוכנות היהודית, ר"ר נחום גולדמן, לבין צמרת מפא"י. מפא"י, שלא השלימה עם הצלחתו של גולדמן לבטל את הנוהג של בחירת שני יושבי ראש לנהלת הסוכנות, תנסה לגרום להתפטרותו של גולדמן ולא תהסס גם להפיץ השמצות. המניע העיקרי: מתגבש רצון בתוך מפא"י למסור את תפקידו של גולדמן למשה שרת.

עובד בן-עמי עומד להתפטר מראשות העיר נתניה. לאחר למעלה משנה של סיכסוכים בין שותפי הקואליציה העירונית, לא הצליח בן-עמי להשתלט על המצב.

לפחות שני עתונים יומיים עומדים בפני משבר חמור. השניים: "גרנסלס פוסט" וה"בוקר". עתונים מפלגתיים אחרים עומדים בפני מצוקה כלכלית קשה.

הפזורה

אוניה טובעת

(ראה עמודים 75)

"הורידו את כל הסירות!" צעקה כרות הפרסומת של הקולנוע מוגרבי. מתחת ל כרוז זו, התאספו כמה מאות גברים ונשים, שנשאו כרזות אחרות. אולם גם הן נגעו לטביעתה של אוניה — הסרגידה של יהדות מצריים, אחת העתיקות ביותר בעולם כולו.

הידיעות שבאו ממצריים היו מקוטעות, הוכירו מדי פעם מספרים אחרים. אולם בדבר אחד לא היה ספק: רכושם של יהודים רבים הוחרם, יהודים רבים אחרים הועמדו בפני הכרירה האכזרית: גירוש או מאסר.

דרך חלקלקה. קשה להבין מדוע נקט גמאל עבד אל-נאצר בצעד נואש זה, המעלה בלב כל אדם בעולם זכרונות מימי השלטון הנאצי. הוא לא נענה לגל של שנאה המר ית, אלא להיפך, ביקש ליצור בעצמו שנאה זו. שום דבר חדש לא קרה בתורש האחרון שיצדיק את הגדרת יהדות מצריים כגייס חמישי פרו-ישראלי בעיני המצרים — בסי בוב השני, כמו סביבוב הראשון ובשנות הביניים, השתדלו יהודי מצריים לשמור על קשריהם עם שכניהם, מבלי להתכחש ל יהדותם.

לפי כל הסימנים, היה צעדו של עבד אל-נאצר צעד של דמאגוג, המבקש להיאחו במעשה דרמטי כל-שהוא כדי להסיח את דעת ההמונים מכשלונות צבאיים. זוהי הדרך ה חלקלקה בה הלכו רודנים רבים לפניו, ושי מעולם לא השתלמה לאיש מהם. חיסול יהדות מצריים, התופסת כ-40% ממערך הכלכלה המצרית, יגרום לשיבוש המשק המצרי, ויטיל אימה גם בלב שאר המעוטסם הלאומיים — היוונים והארמנים — שהם חיוניים לקיום הכלכלה המצרית.

בסוף השבוע ביקש נציגו האישי של הי שלט המצרי, עלי צברי, להשמיע דברי הר געה. הוא טען כי רק חלק קטן מהיודי מצריים נפגע עלי-די הצחים החדשים. קשה היה לתת אמון בהודעה זו. דבר אחד ברור: זו הפעם הראשונה מאז למעלה מאלף שנה מרחפת סכנה ממשית של כליה על יהדות מצריים.

חרב פיפיות. בשטח אחד ניצח גמאל עבד אל-נאצר במעשיו אלה: מצפון-העולם לא נתעורר להגן על יהודי מצריים.

היתה זאת תוצאה מן התגובה השלילית של העולם על הסיבוב השני. דיפלומטים ואישי-ציבור, אשר במצב אחר היו מרימים את קולם במחאה, לא הסתירו עתה כי לי דעתם מוצק הרוון המצרי בגירוש מיעוט, הקשור בלבו עם מדינה שהתקיפה את מצ רייפ. האמריקאים, שגיטו את כל כוח קסי מיהם כדי לרכוש את אהדת מצריים נגד הבריטים, הצרפתים והרוסים, כמעט ולא הגיבו על הגירוש בכלל.

עובדה זו מצביעה על אחת הסכנות הכרו כות במצע האידיאולוגי של מדינת-ישראל. המדינה הכריזה על עצמה במגילת העצמאות כעל "מדינת היהודים", מצהירה בלי הפסק שזו מדינה השייכת לכל היהודים. היא נתנה ביטוי לכך בחוקי-השבות, המקנה לכל יהודי בעולם זכויות אוטומטיות במדינת ישראל.

בעיני חוגים רבים, זוהי חרב פיפיות, הי עלולה לסכן את מעמדם של מיליוני יהודים בסוורה, וכי היא משתפת למעשה את יהודי העולם באחריות למעשיה של המדינה, מאפי שרת לאויבי היהודים בכל מקום להפוך את פעולות המדינה לאמתלה להשמדת היהדות המקומית.

כך מסכנת ההתנגשות ההיסטורית הי טראגית בין תנועת-השיחרור העברית לבין התנועה הלאומית הערבית את חיי היהודים בארצות האיסלם, וההתנגשות בין הציונות והעולם הקומוניסטי עלולה לסכן במידה שווה את קיומם של יהודי אירופה המזרחית.

חטא ועונשו. שום דבר בעולם אינו יכול להצדיק התעללות במיעוט לאומי או דתי, יהיה אשר יהיה — יהודי או מוסלמי, כושי או סיני. ההתעללות במיעוט היא פשע נגד האנושות, אשר לעולם אין למצוא לו צידוק או כפרה.

רק בדבר אחד אפשר למצוא נחמה: הי התעללות במיעוט היא חטא הנושא בתוך עצמו את זרע עונשו. זהו לקח ההיסטוריה, העובר כחוט השני בדברי ימי כל העמים. (המשך בעמוד 9)

העם

חושך מצריים

בעיניים מודאגות הסתכלו החקלאים בי שמיים האפורים. שרב כבד, כמעט קיצ, העיק על הר ושפלה. החקלאים שזרעו את שטחי הפלחה לפני הגשם הראשון, כבר ידעו כי המטר הספיק להגביט, אך לא להצי מית שום יכול, וכי יצטרכו לחרוש את אדמתם ולזרוע שנית.

השד הקטלני של בצורת החל מהלך אימים ברחבי הארץ.

היה זה מוג'אוויר שהתאים יפה למצב הרוח של המדינה. ההתלהבות הגדולה למר חבי סיני החלה לפוג, יחד עם התכונה של הטיולים ההמוניים באזור הכבוש.

מצריים עצמה באו הידיעות הראשונות על מדיניות חדשה של גירוש וקיסוח יהודים. (ראה להלן). אף שידיעות אלה הוגזמו

הפגנת עולי-מצרים בתל-אביב

מן הקיסר עד לרודן. סימן של התנוונות מוסרית

תחילה, ואף נוצלו לצרכים מפלגתיים. היו חמורות כשלעצמן במידה מספקת כדי ל השרות אחירה של דכאון בלב הכלל.

אווירה בלתי-מחוששמת. אולם הי צביון האמיתי ניתן לרוח השבוע עלי-די שפע הידיעות על המשבר הכלכלי הגובר והולך, שהוא הצד השני של מטבע הנצחון הצבאי. יותר מכל הורגשו הגבלות החשמל בבתיים, שהיו כל כך דמוניות עד שבתים רבים לא ניסו אפילו להגשים אותן, מתוך הרגשה כי גזירה אשר אין הציבור מסוגל לעמוד בה לא תתמיד. עקרות-הבית, שרדפו אחרי פח נפט ברחוב, הבינו בצורה חדשה את שמחת המכבים על מציאת כד השמן, אף כי שבוע הנוכחה כמעט נשכח מלב הי מבוגרים בדירות המאורות-למחצה.

הקהל קיבל את הצרות הכלכליות, עם סיכויי המסים המוגדלים וההגבלות המחמיר רות, כשם שקיבל בשעתו את בשורות הנצחון: ללא קריאות-היריד וללא סימני דכאון. קלע למטרה העורך הכלכלי של הארץ, שהעיר בהגיון רב כי מי שתמך ב ממשלה בשעה שיצאה לקרב, חייב לתמוך בה בשעה שהיא משלמת את מחיר הי מיבצע.

במקביל לחוסר-האשליות בקרב ההמונים, התפשט גם בחוגים הצרים של הצמרת הי רוחנית מצב-רוח של חשבון-הגנש. יותר מאשר בכל תקופה אחרת מאז תשי"ה, גברה בחוגים אלה הנכונות לבחון מחדש את דרכה העקרונית של המדינה מיום היווסדה.

אם ינביט מצב-רוח זה נבטים של מחשבה חדשה, יהיה זה אולי הפרי החיוני החשוב ביותר של הסיבוב השני, מרי שעשוי ל הביא שלום ורווחה למרחב כולו.

בדרך החתונה ממציצים

נולדו בפורט-סעיד והיו להם בנים מבוגרים. קולה היה מבוהל וחנוק. "לקחו את מוריס! הם לקחו את מוריס!" צעקה.

"מי לקח אותי? מה את מתרגשת?"

"הם לקחו אותי. הם באו ולקחו אותי. נתנו לי לחתום על גיר ולקחו אותי!"

תקפה אותי בהלה קרה. "אשה", קראתי אל הטלפון. "דברי בבירור. מי לקח את מי? מתי, לאן?"

"באו מהמשרה. אמרו שהם עוצרים את מוריס. לא נתנו לו זמן אפילו להתלבש. לקחו אותי בפיגמה ועל זה מעיל. הם לא אמרו שום דבר. הם יהרגו אותי..."

לא יכולתי אפילו לנחם אותה. הנחתי את השופרת על מקומה בשקט.

★ ★ ★

בוקר שררה דממת-מוות ברחוב שלנו. העיר התכוננה לפלישה. אנחנו היגפנו את כל החלונות והתריסים, נעלנו את הדלת על בריח, הורדנו את השופרת מהטלפון כדי שלא יישמע צלצל. אחר-כך הוריתי לכל המשפחה להיכנס למיטות ולא לעשות כל רעש. זה הציל את חיי. בשעה תשע בערך, שמענו נקישות של נעלים מסומרות עולות במדרגות. הן נעצרו מעבר לדלת הדירה שלנו. מישו צלצל במעמון. שני צלצולים רגילים. עצרנו את נשימתנו. שוב צלצל. הפעם שלושה צלצולים חדים, קצובים. בדירה שררה דממת מוות. התחילו לצלצל ולהלום באגרופים על הדלת. זה נמשך אלפי שנים. אחר-כך נשמעו קולות מבחוק. היו אלה שכנינו, שאמרו לשוטרים כי עובנו את הבית. אלוהים יזכור להם את חסדם לטובה.

משך 36 השעות שעברו אחר כך, לא אכלנו כמעט. במידה שהלכנו בתוך הדירה, הלכנו ברגלים יחפות, כדי לא לעשות כל רעש. מדי פעם היתה העיר נרדעת מפיוציים. גם צורות ארוכים. לא העזנו לפתוח את הדרי. מכוניות חלפו במדירות ברחובות. משמעות הדירה התנפצו.

לבסוף נסתיים חלום הבלהות. בני הקטן הציץ מבעד לחלון הנשקף על הרחוב הראשי וקרא: "אבא! אנגלים. חיילים אנגלים הולכים ברחוב." אשתי בכתה. גם אני נשארו בדירה עוד 24 שעות. אחר כך הרשיתי לבני הבכור לרדת לרחוב. הוא חזר עם קצין צרפתי. סיפרתי לו מה שעבר עלינו ושאלתי אותו אם הוא יודע משהו על מוריס כהן. הוא ענה שלא יודע כלום ושהוא נלקח, מן הסתם, יחד עם עוד ראשי-משפחה יהודיים, כבני ערובה בידי המצרים. הוא סיפר גם על דירות יהודים שנפרצו וגשדו. הודעתי.

לילה ירד על פורט סעיד. רובעים שלמים של העיר הושמדו בהפצצות הריכוך של הבריטים והצרפתים. יללות צופרי האמבולנסים עלו וירדו בהתמדה. מתוך מקלטי הרדיו בקעו קולותיהם של קרייני רדיו קהיר. ברחובות חילקו נשק לעוברים ושבים, ביניהם בני 14 ו-12, כדי שיילחמו נגד האנגלים שעמדו לפלוש לעיר. על רקע זה התרחשה עלילת סיפורו של יהודי בן 48, היושב כיום, עם בני משפחתו, בישראל.

(ראה שער)

המהדומה הראשונה נפלה עלינו כשהתפשטו בעיר שמועות כי פרצה מלחמה עם ישראל. זה היה ביום שלישי בבוקר. אותו יום יצאתי לעבודתי ולא הספקתי לקנות עתון בוקר.

כשהגעתי למקום עבודתי — חברת יבוא, שרוב פקדיה יהודים, אורחי ארצות שונות — כבר דיברו כולם על המלחמה. המשרתים והשליחים של המשרד — הערביים — התהלכו בהבעה נוקשה והתנהגו כאילו לא היינו אנחנו, היהודים, קיימים כלל. השתדלנו לנהל את העבודה כרגיל, כאילו לא קרה שום דבר. אבל הרגשנו כולנו הרגשה מוזהרת.

איך שהוא, החזקתי מעמד עד הצהריים. למעשה, לא היתה כמעט כל עבודה. בדרך כלל, היו נכנסים אלינו כל מיני סוחרים וסוכני אניות ערביים או אירופיים. אבל היום, איש לא בא. ואלה שבאו היו מעוניינים יותר בניחושים ובניחות ההודעות הקצרות והנהלכות של רדיו קהיר על המלחמה בטיני.

בצהריים, מיהרתי הביתה. מכל בית-קפה בקעו צלילי מארשים ערביים, שהופסקו מדי פעם עליידי קריאה פאסי ריוטית נרגשת. המרחק מהמשרד לביתי קצר מאוד; אבל הרגשתי כאילו אין לו סוף. כשהגעתי הביתה מצאתי את אשתי בוכיה. הסתבר שכשירדה לשוק בבוקר, העליב אותה מוכר הירקות שממנו קנתה משך שנים. "אני לא מוכר ליהודים!" אמר לה. אפילו בימי מלחמת העולם, כשהנאצים והאיטלקים היו משרדים כל הזמן נגד היהודים בערבית, לא קרה לה דבר כזה. היא חזרה הביתה מבלי לקנות דבר.

גם לבן הקטן שלי, ה-12, קרה אותו דבר. בבית-הספר שלו יש כמה ילדים יהודיים אבל הרוב ערבים, ממשפחות טובות. אותו בוקר, בהפסקות, שיחקו הילדים "מלחמה ביהודים". כל פעם נוצחו "היהודים". המורים עמדו מהצד.

★ ★ ★

החלטתי לא לחזור אחר-צהריים לעבודה. טילפנתי למשרד אבל לא קיבלתי כל תשובה. המשרד היה סגור. משך כל הזמן לא עובנו את הרדיו. הקשבנו לשידורי קהיר בשלוש שפות: ערבית, צרפתית ואנגלית. מדי פעם הייתי עובר לשידור החדשות מקול ישראל. אני ובני הבכור, בן ה-19, יודעים עברית. אבי לימד אותי בזמנו לקרוא ולכתוב עברית וגם אני הקפתי שבני הבכור ילמד עברית. לפני הבריחה שלו.

בדרך כלל, היינו מאזינים באופן די חופשי לשידורים של קול ישראל בעברית, או בשפות אחרות. אבל עכשיו לא העזנו. שמענו את החדשות בשקט. קשה לתאר מה הרגשנו כשמענו כי צבא ישראל מתקדם במהירות כזאת לתוך מצרים. במיוחד כשמענו כי לישראל יש כוח של צנחנים, שכבשו עמדות ליד התעלה. התעלה היא קרובה מאד אלינו.

לא שמחנו מצד אחד, הייתה מין גאחה כזאת, לא מתוך הגיון. רק שני בני היו מלאים התלהבות. זה מובן מאליו. סוף-סוף הוכח כי יהודים הם חיילים יותר טובים מהמצרים. אבל אני ואשתי לא היינו שמחים. פחדנו שהמצרים יתנקמו בנו בשביל הנוצחות של הצבא הישראלי. אנחנו תמיד קיוונו שאיך שהוא יושג הסכם בין ישראל והערבים.

נשארו בתוך הבית שלנו משך יומיים. רק לפעמים היה הבן הקטן יוצא לרחוב, כדי לקנות סיגריות או לחם או בדריים כאלה. הוא היה מקור האינפורמציה היחיד למה שנעשה ברחוב. הוא והחרצים שבתוך התריסים של החלון נות. עמדנו כל שעות היום וראינו חיילים, המונים ושוטרים עוברים ברחובות. בכל מקום היה נשק.

כי בינתיים, שמענו ברדיו כי בריטניה וצרפת נתנו אול-טימטום למצרים ולישראל, להפסיק את המלחמה ולהסוג משני צדי התעלה. אני זוכר שצחקתי. "האנגלים האלה", אמרתי לעצמי ולנזכרתי בפתגם ערבי, "כמו נחש. אתה חותך להם זנב אחד, צומח להם אחר". וכי מישוה תיאר

לעצמו שהם באמת יעזבו את תעלת סואץ? מילא, לא היה איכפת לי במיוחד. העיקר שיבואו מהר ולא יהיו תקלות, כדי שאנחנו נצא שלמים מהעסק.

אבל האולטימטום חלף והאנגלים הודיעו שהם יתחילו להפציץ את הבסיסים של הצבא המצרי. זה היה נורא. בהלה איומה תקפה את התושבים. הצבא חילק נשק, שקי חול התחילו להיערם ברחובות. קיימתי קשר טלפוני עם כמה ידידים, בעיקר יהודים ואירופיים. דיברתי גם עם אחד ממנהלי המשרד שלי. ערבי. "אין לך מה לדאוג", הרגיע אותי. "אתה מצרי ואיש לא יפגע בך." נאחזתי בדבריו כבקש הצלה. אבל בכל זאת לא נרגעתי.

★ ★ ★

לילה באה ההפצצה. ההודעה של האנגלים, שהם רק יפציצו מטרות צבאיות, היתה צחוק. הפצצות שלהם נפלו בתוך העיר. ישבנו בדירה והתפללנו. אנחנו גרים

פליטים יהודיים מחכים לאניה שתוביל אותם לישראל, על המזח של פורט-סעיד

למחרת, שלח הקצין הצרפתי מכונית שתקח אותנו לגמל. אספנו מעט חפצים ונסענו למקום בו רוכזו עוד כמה משפחות יהודיות (ראה תמונה). שלא יכלו יותר להמשיך ולחיות במצרים. בנמל חיכתה לנו אוניה שתקח אותנו משם. המראה האחרון שאני זוכר הוא עיר מולדתי, על רחובותיה ובתיה ההרוסים, והסיפונים והתרגים של "א" אניות הטבועות, בפתח התעלה.

* כל השמות בסיפור זה בדויים, כדי לא לפגוע בבני המשפחות שנשארו עדיין במצרים.

האחים המוסלמים שרו שיר הכלמ"ח לכבוד האסירים

מאת שלום כהן

לפני עשר שנים ראיתי בפעם האחרונה את מצרים. היתה זו מצרים שלפני מלחמת תשי"ח, מצרים שלפני סילוק פארוק, מצרים שלפני הרודנות של עבד אל-נאצר. במצרים זו היו 80 אלף יהודים, הם היו שם מדורי דורות. כשעלה אלכסנדר מוקדון על מצרים לכבשה, כבר היו שם יהודים שקיבלו את פניו כמשחרר. הרומאים, הביזנטים, הממלוכים, התורכים, האנגלים באו והלכו — והיהודים נשארו במצרים.

עתה מונח לפני אלבום תמונות. על דפיו מודפסים צילומים מהשנים שביליתי שם, בין יהדות זו. הנה, למשל, תמונה גדולה: שורה של צעירים ברקע, מצדיעים, שעה שבחורה מעלה דגל אל ראש התורן. הצעירים הם חברי תנועת השומר הצעיר; הדגל הוא דגל תנועת השומר הצעיר. המקום: חוף מנדרה, בין ארמון מונטזה של סארוק לבין חופי הרחצה האקסקלוסיביים ביותר של אלכסנדריה. הזמן: אפריל, 1946.

ככל שהתקרבה שעת התווה, עלה המתח. צעקות, קריאות, בדיחות, שירים. השירים המקוטעים מצטרפים לשירה אחת, הצעירים, הזקנים, הבחורות משלבים זרועות, מתחילים לרקוד ריקוד משונה, במעגל רחב. ובתוך המעגל עוד מעגל. היהודים רוקדים הורה.

ומה עושים הערבים? מה עושים השוטרים, מוכרי העתונים, הסקרנים? הם עומדים מן הצד ומוחאים כף. סוף-סוף הקצב די נעים והשיר "יא ליל יא ליל" יש בו משהו מהמזרח.

הקסר משמיע שריקה חדה. ההורה נמשכת. מבקר הכרטיסים קורא לרוקדים: "יאללה יא גמאעה, אטלעו!" והגמאעה עוזבים את המעגל אחד-אחד. הרכבת מתחילה לזוז, המחול נמשך, הנוסע האחרון עוזב את המעגל וקופץ אל מדרגות הקרון האחרון. "שלום!" הוא קורא בעברית.

"שלום! שלום!" עונים הקרובים והידידים.

"מה אל-סלמאה!" מוסיפים הערבים.

★ ★ ★

יום השגעון הגדול

תמונה מטושטשת מאד. תמונה של חובב, שצולמה באור קלוש, בתוך בית. על גבה, הכתובת: בית-כנסת אסמעיליה, קהיר, 2.11.45.

השני בנובמבר, 1945. 28 שנים למחן הצהרת באלפור. בית-הכנסת הגדול של יהודי קהיר שרוף, שדוד, מבונה, סיבה ותוצאה.

השני בנובמבר. בבוקר, מתנהלים העסקים כרגיל. היהודים יודעים כי האחים המוסלמים ועוד כמה ארגונים קבעו את היום הזה לעריכת הפגנה אנטי-ציונית. ההפגנה האנטי-ציונית הגדולה הראשונה בתולדות מצרים המודרנית. יהודים רבים לא יחסו לה חשיבות. ואז, בפתאומיות של נחשול אדיר, גואה הקריאה ברחובות "כוז ליהודים! המוות לציונים! המוות לאימפריאליזם! יחי העם הערבי!"

אם המצרים יודעים לעשות משהו, הרי זה לארגן הפגנות-רחוב. אלפים-אלפים צועדים המפגינים. בראשם: סטודנטים, תלמידי גימנסיות, עסקנים מקצועיים, כמה פקידים. הם ראש החץ. מישוה נישא על כתפם — צעיר בן 19 או 20, ראשו גלוי, מעילו פתוח, עניבתו מתנופפת ברוח ופניו סמוכים ונפוחים מרוב התאמצות. "פל יקסט אל-יהודי" הוא צורח. ואחריו עונים יתר המפגינים, באותו קצב חתוך, חה, משכר: "יפלו היהודים!"

אחרי ראש החץ, נע המחנה הגדול: מוכרי כרטיסי-הגדלות, אוספי זנבות-סיגריות, פועלים, משרתים יחפים שניצלו את ההזדמנות לגחן את חיי השיעמום והניזון שלהם, רוכלים ומוכרי-משקאות נודדים שזנחו את עסקיהם ליום זה, פה ושם שייך מזוקן, חבוש טורבאן לבן. למחרת בבוקר, קראו להם העתונים "אספסוף".

בצהרים, כבר רחחו שמועות זוהעה: יהודי נתפס ברחוב, הוכה עד זוב דם ונלקח במצב אנוש לבית-החולים. משרת סעדי הוביל מפגינים אל תוך דירת אדוניו היהודי; הם שדדו ושדפו את הבית; לא יודעים מה קרה ליושבייו. המון פרוץ תקף בית מגורים גדול, בו היו כמה משפחות יהודיות; הם לא הצליחו לפרוץ את הכניסה; דייר יחני של אותו בית פתח עליהם באש מכונת-ידיה.

★ ★ ★

מקרנות דחפה אותי למרכז העיר אלכסנדריה. רציתי לראות איך נראה פוגרום מקרוב. ליתר בטחון, לקחתי אתי מקל-שוטרים קצר, מאלה שהיינו פעם מתאמנים בהם בקפא"ם, עטוף בעתון ערבי. האוטובוסים שבתו, החשמליות ניטשו באמצע הרחובות. מן הסתם הצטרפו יושביהם ונהגיהם למפגינים.

ברחובות הצדדיים, שרר שקט של יום ראשון או של שבת. לא היתה חנות אחת פתוחה. העוברים המעטים מיהרו, כשעל פניהם סימני דאגה או סימני צהלה — אלה שהתרחקו ממקומות ההתפרעויות ואלה שנחפזו להצטרף לפורעים.

שייט על הנילוס. צעירים וצעירות יהודיים, על סיפון ספינת-מפרשים, בקהיר. לפני הגזירות האחרונות, היו יהודי מצרים חופשיים לחלוטין לטייל ברחבי המדינה.

בארץ התנהל אותה שעה המאבק נגד המנדט הבריטי במלוא תנופתו; אניות מעפילים ניסו לפרוץ את ההסגר אל חופי הארץ; מנהיגי פלסטין הערביים הכריזו בפני אומות העולם כי לא יסכימו מעולם להקמת מדינה יהודית, או לכניסת יהודים נוספים למולדת הערבית. ובאלכסנדריה, הניפו צעירים יהודים את דגל השומר הצעיר, במרכז מחנה השומריה המקומית.

לא בהסתר, לא במחתרת, כי אם לעיני שוטרי משמר החופים, לעיני מחנה הצבא המצרי הסמוך, לעיני האופה שהביא מדי בוקר פיתות למחנה — וכפי שהתברר מאוחר יותר: לעיני המשטרה הפוליטית. כל המעוניין, יכול היה לדעת כי באכסנדריה ובקהיר החזיק השומר הצעיר חמשה קנים: תנועת החלוץ, שלושה מועדונים. כל אדם יכול היה להיכנס לכל אחד מהמקומות האלה ולראות את תמונותיו של הרצל מתנוססות על הקירות, בצד סיסמאות מתוך דברי בורוכוב, ביאליק, ויצמן וקארל מארקס. ולאיש במצרים לא היה איכפת.

לא היה איכפת להם גם כשיהודים היו מגיפים על בתיהם ועל מוסדותיהם את הדגל התכול-לבן. אלה מבין המצרים שחשבו על כך, היו מוכנים ברוב המקרים לראות בכך דבר מובן מאליה: ארץ-ישראל היא מולדתו של העם היהודי. אם יהודי מצרים רוצים להישאר במצרים — אהלן וסהלן. אבל מובן מאליה שמוקדתם האמיתית היא פלסטין.

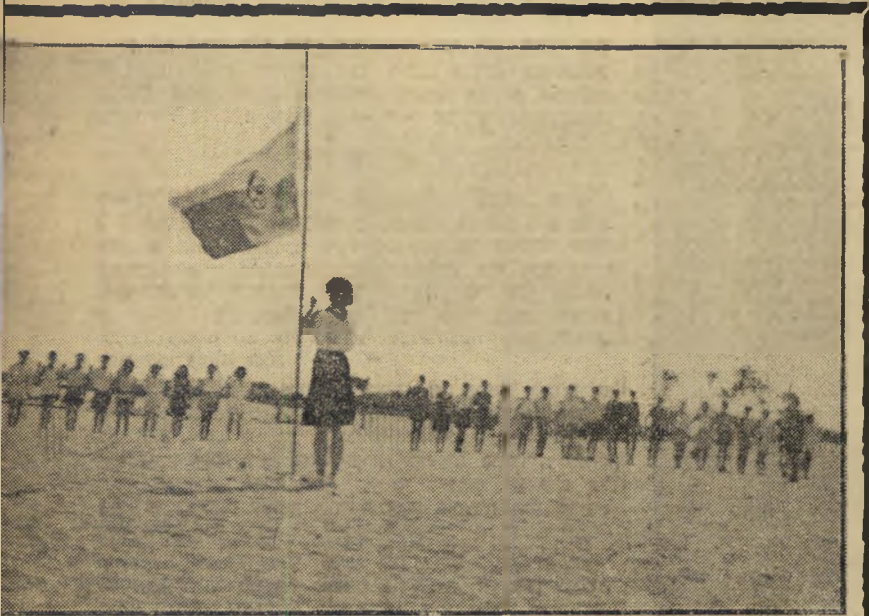
★ ★ ★

סוף שנת 1944, הגיעה קבוצה של בחורים ובחורות לאחד הפרדסים הגדולים, לרגלי הפיראמידות, ליד קהיר. היו אלה הגרעין הראשון של השומר הצעיר, שיצא להכשרה חקלאית. כיום הם נקראים קיבוץ נחשונים ויושבים על גבול המשוש.

הם חיו בקומונה, בבית גדול בתוך הפרדס, ומדי בוקר יצאו לעבודת האדמה, וזו הפעם הראשונה בחייהם. מכל פינות מצרים באו יהודים לראות אותם ולא היה כמעט בית יהודי בו לא דיברו על קבוצה זו. גם המשטרה ידעה כי באותו בית מתכוננים בחורים יהודיים לקראת העליה לארץ-ישראל. הם ידעו כי אותם בחורים התאמנו בשימוש בנשק וכי בבואם ארצה יצטרפו לשורות ההגנה — אותו ארגון שהוכרו כאויב העם הערבי עלידי מנהיגי פלסטין.

אולם שלטונות מצרים לא הכריזו מלחמה בציונות. דובריה לא הופיעו באסיפות ציוניות כדי לשאת נאומי ברכה; הם עצמו את שתי עיניהם. הצעירים והמשכילים יותר אמרו כי התנועה הציונית היא תנועה לשחרור לאומי, דומה לחפז, למשל.

לסוכנות היהודית ולקרן-הקיימת-לישראל היו משרדים רשמיים בקהיר ובאלכסנדריה. מדי חג, היו פושטים ברחובות הערים נערים ונערות נושאי קופות הקק"ל, אוספים תרומות בבתי היהודים. בכי תמוז היו אותם הנערים מוכרים בולים שנשאו את דיוקנם של הרצל ושל ביאליק, ואשר תמורתם היתה קודש לרכישת אדמה מהערבים בארץ-ישראל. את הכסף היו מעבירים, דרך באנק מוסמך, לחשבון הדיוקטוריון של הקרן הקיימת לישראל, בירושלים. כאשר הגיע תורם של חברי ההכשרה לעלות ארצה, אירע מחזה מוזר בבאב אל-חדיה, תחנת הרכבת המרכזית של קהיר. על רציף הרכבת היוצאת לאיסמעיליה, קטרה, לוד וחיפה הצטופפו מאות אנשים. במרכז עמדו יהודים; הורים שבאו להיפרד מבניהם, חברים שבאו לומר מלה אחרונה ליוצאים לדרך. לא היה כל סוד: קבוצה של צעירים יהודים התכוננה לנסוע לארץ-ישראל.

דגל ציוני במצרים. זוהי תמונה של מיפקד השומר הצעיר, על חוף אלכסנדריה. המחנה נערך בגליל, בקירבת מחנה צבאי מצרי, כשהציונות היתה עדיין מותרת במצרים.

כיכר מוחמד עלי, הרחבה המרכזית של העיר, כאן נפגשים שני עולמות: הרובעים הערביים, על שוקיהם ההומים, והרובעים האירופיים, בעלי הרחובות הרחבים והנקיים, בתי הפאר והחנויות הנוצצות. בקצה האחד, עומד בנין הבורסה; בית רחב, בעל שתי קומות וחזית של עמודי שיש. כאן הקים גמאל עבד אל-נאצר את מועדון תנועת השיחרור שלו. כאן, על מרפסת הבית הזה, עמד בנובמבר 1954 ונשא נאום לפני 100 אלף מבני אלכסנדריה — אותו נאום שהופרע עלידי נסיון האחים המוסלמים להתנקש בחייו. אותו יום של השני בנובמבר 1945, היה כל זה שייך עדיין לעתיד. כיכר מוחמד עלי טרם נקראה כיכר ההפיכה, ומאה אלף בני אלכסנדריה שמילאו אותו לא באו לשמוע את גמאל עבד אל-נאצר, כי אם להפגין נגד הצהרת באלפור.

הצטרפתי לאחד הנחשולים שהצליח איכשהו להתקדם בים האנושי הגועש, לכיוון רחוב

הציונים במחנה הריכוז

צרפת, רחוב סוהרי הבדים — ברובם יהודיים — שעל סף הרובעים הערביים, איש לא שם לב אלי במיוחד; ואם משהו ראה את מקלי הקטן, חשב כוודאי כי נועד להכות ביהודים. אישם, בראש התהלוכה שלי, השמיעו בני האינטליגנציה קריאות וסיסמאות; כאן, קרוב לקצה, שרר תוהו ובוהו, כשכל אחד מנופף בידיו וקורא את האיום הראשון העולה על דעתו.

בחלק זה של התהלוכה, מהווה האספסוף רוב מכריע. רק פה ושם נראים כמה אפנדים, כמה פקידים חבושי טרבוש ולבושי חליפות אירופיות, שנותקו מראש-החץ או נדחקו הנה עם גבור הלחץ של השורות האחרונות על השורות הקדמיות.

אני יודע בדיוק מה עומד לקרות בשעה הקרובה. כבר ראיתי לא פעם את התהליך בהתהוותו, בהפגנות נגד האנגלים. עכשיו, שולטים עדיין היסודות המאורגנים יותר, המשכילים יותר מבין המפגינים. הם הנותנים את הטון. אבל מאז שעות הבוקר, מתפוררת שליטתם באיטיות; לחץ האספסוף גבר ובין שורות הסטודנטים צועדים עתה מאות יחפנים. בעוד שעה קלה, יפרצו היחפנים את חזית האינטליגנציה ויובילו הם את ההפגנה. ואז — כל דבר יכול לקרות.

★ ★ ★

התקדמנו באיטיות. עובנו את הכיכר הענקית, המאורכת, ונכנסנו אל תוך רחוב צרפת. אני כבר נמצא עתה בשורות הראשונות של המפגינים, ומן ההכרח, נעשית השתתפותי פעילה יותר. אני כמעט צרוד. מאחורינו עולה רעש גורא של שמשות מתנפצות, של נקישות ומהלומות כבדות. פורצים חנויות של יהודים.

אנו מתקרבים לתחנת משטרה. זוהי תחנת אל-מנשיה, אחת הגדולות בעיר. כבר עשרים מטרים לפני התחנה, משני צדי הרחוב, עומדים שוטרים חבושי כובעי פלדה, מקלות תלויים לחגורתם ומגיני קשקלע על רועם. ליד בנין המשטרה, הם מרוכזים בעשרות. הם נראים מתוחים, אולם הם לא מפריעים להפגנה. כל עוד לא יפגעו בהם, לא יתערבו.

אנחנו עוברים על פניהם. ברגעים הראשונים, לנוכח שומרי החוק והסדר, השתררה דממה דקה. אך מיד החלו הקריאות ביתר שאת: "פל יקט אל-יהודי" וכדי להבהיר את מהימנותם, קוראים מנהיגי ההפגנה: "יחי המלך פארוק, מלך מצרים והסודאן!"

השוטרים נשארים מאחורינו. מכאן ואילך, אין כל מעצור. והבאים אחרינו יודעים זאת היטב; הם לוחצים קדימה. אני מסתגן מחוץ לשורות וניגש לאחד הבתים. כאן גרה משפחתו של אחד מידידי היהודים. שער הכניסה נעול. אני דופק בחפזו על השער וקורא בשמו של השוער. "באתי לראות את משפחת ארדיטי", אני קורא. המפגינים ממשיכים בינתיים בדרכם; בבתים אלה גרים יהודים וערבים ביחד וממילא מעוניינים הם רק בחנויות הנושאות שמות יהודיים. הדלת נפתחת מעט; אני נחפז פנימה והשוער נועל אותה מאחורי. "איזה יום! יא חואנה!" הוא נאנח, "איזה יום!"

בדירתה של משפחת ארדיטי שוררת אימת מוות. האם, אלמנה המתפרנסת מעבודות תפירה, אספה את שתי בנותיה הקטנות ומציעה בעינים פעורות מבעד לתריסים המוגפים, בנעשה ברחוב. בנה אלי, העובד כפקיד במחנה של הצבא הבריטי, יצא בשעות הבוקר המוקדמות לעבודה ואין היא יודעת אם חי הוא או מת. שתי שכנות מוסלמיות מנסות להרגיעה, אך הדי ההתפרצויות המגיעים עתה גם מן הקצה השני של הרחוב מתגברים על דברי ההרגעה.

"גולדתי כאן וגולד נולד כאן", מתייפחת האם, "אבל יום שחור כזה לא עבר עוד על היהודים! מה קרה לערבים? תמיד חיינו אתם כמו אחים... מה קרה?"

"זה יעבור", מרגיעה אותה אחת השכנות. "האספסוף השתגע..."

★ ★ ★

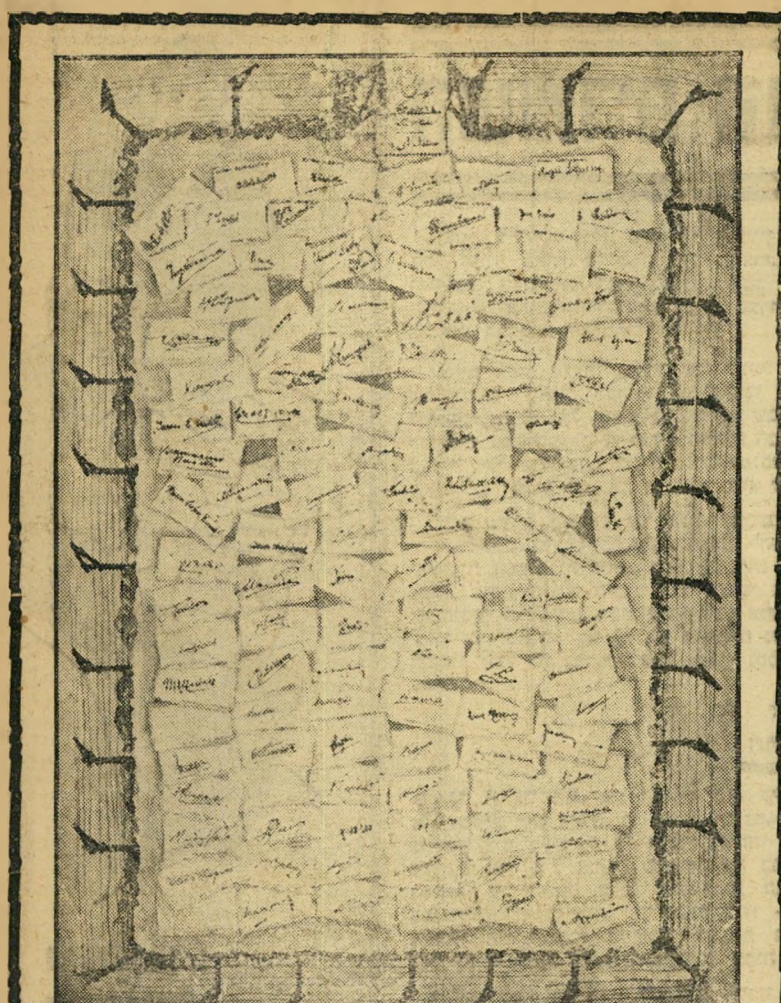
"...השתגע!" הכליף השתגע! לא היה כמעט מקום אחד במצרים בו לא עברה השמיעה המדהימה: הכליף אל-חכים, השישי לשושלת הפאטמים והשלישי משושלת זו שמלך על מצרים — השתגע.

שמאה, ימין... חברי תנועת נוער ציונית במצרים. באחד מטיוליהם המאורגנים. צעירים אלה עברו אחר-כך הכשרה בחווה ליד קהיר, עלו ארצה בגלוי, בדיעת השלטונות.

השנה היתה 1013. משך 15 שנים שלט אל-חכים על מצרים ביושר ובתבונה. הוא יסד את הספריה הגדולה של קהיר, הקים מיסגדים מפוארים והנהיג יחד של כבוד וצדק ליהודים ולנוצרים שבממלכתו האדירה. מגילה כתובה עברית, שתוברה בא תם הימים עליידי ראשי הקהילה היהודית במצרים ונשתמרה עד היום, מספרת על הסדיו של הכליף כלפי נתיניו היהודיים במצרים. בארץ-ישראל ובסוריה; כיצד הציל אישית 200 שבויי מלחמה יהודיים מטבח, עליידי תשלום כופר מכיסו הפרטי.

ואז, ללא כל סיבה מובנת, התהפכו היוצרות. חוקים ישנים, שיצאו מכלל שימוש, הוכנסו מחדש, ולפיהם נאלצו יהודים ללבוש בגדים מיוחדים, עם טלאי צהוב על הגב, בתי הכנסת בכל ערי האימפריה נהרסו; בליל הפסח, הורה הכליף להרוס את הרובע היהודי בקהיר, על יושביו. לשכה מיוחדת, שהוקמה כדי לקבל הצהרות מפי נוצרים ויהודים המבקשים

מחנה המעצר. תצלום של חתימות העצורים היהודיים, בתוך ציור של גדר התיל של מחנה המעצר משנת 1948. כמה מן השמות חתומים בעברית. בשער, במרכז הצלע העליונה של הציור, חותמת רשמית של המחנה.

להתאסלם, היתה כה דחוסה מאנשים, עד כי עשרות מתו בדוחק. אלפי יהודים ברחו במצרים ועברו לגור בחימן, שם לפחות לא פגעו בנפש וברכוש היהודים, למרות שנהגו בהם כאזרחים מדרגה שניה או שלישית.

עוד שמונה שנים המשיך אל-חכים המושגע את שלטונו. הוא הכריז על עצמו כעל התגלמות האלוהות עלי אדמות, ואפילו בני עדתו התנכרו לו.

אחרי מותו שוב זכו היהודים ביחס של סובלנות. בתי הכנסת שוקמו, ניתן פיצוי על נזקיהם. אלה מביניהם שהתאסלמו מאונס, הורשו לשוב לדתם המקורית — דבר שלא היה לו תקדים בתולדות האיסלאם. השליטים המצריים החדשים עשו את הכל כדי להשכיח מלב נתיניהם היהודים את זוועות ימי אל-חכים.

הדורות חלפו, היהודים שכחו.

★ ★ ★

בני ברית נגד בריטניה

יד מזכרת של ימים טובים. הפעם, זאת תמונה של חבורת צעירים, שטים בסירת מפרשים על הנילוס, בקהיר.

אין דבר קל יותר מאשר לארגן טיול כזה. אפשר גם לנסוע לפיראמידות, למוזיאונים, לגן החיות — אין מקום סגור בפני היהודים. לעדה היהודית במצרים יש מועדונים משלה, מיגרשי ספורט משלה, להקות תיאטרון ומקהלות משלה. קבוצת הכדורגל של מכבי קהיר החזיקה משך שנים רבות את גביע האליפות המצרית. אם הם רוצים, יכולים יהודי מצרים לנהל חיי חברה, ספורט ותרבות ענפים מאד בתוך קהילתם.

אך יהודי מצרים אינם בדלנים. אפשר לפגוש בהם בכל חברה: בין עשירי הכותנה המוסלמיים, בין פעילי התנועות הפוליטיות למיניהן, במועדוני הסגונים האנגליים ובבתי הקפה הערביים הקטנים, ברובעי המסחר. תנועות הצופים היהודיות עורכות מיפגשים ומזמינות כיתות צופים ארמנים, סודאנים, קובטים, מוסלמים, יוונים ואנגלים. וכשתנועה אחת עורכת יום שדה, תופסים דגלוני התכלת-לבן מקום נכבד בשורות המאהלים.

המלה "יהודי" אינה מלת גנאי. נושאת אותה אחת הקהילות הגדולות והוותיקות של מצרים. בית-הכנסת הגדול של אלכסנדריה הוא הכנין המפואר ביותר בעיר. בחגים מתמלאת חצר הענק שלו במכוניות ועשרות שוטרים רכובים מופקים סביבו. לא כדי להגן על המתפללים מפני התפרעויות, אלא כמשמר כבוד.

ה"סיניור" או ה"חכאם-באשי" הוא דמות לאומית. לא פעם ראיתי סוהרים ונכבדים ערביים קמים על רגליהם, בעבור רב על פניהם. וכאשר חיבר רבה הראשי של אלכסנדריה, היושב כיום בבאר-שבע, ספר ללימוד הדת, הקדיש את הספר למלך פארוק ולכל אלה שנתנו ליהודי מצרים זכות לכבוד עצמי ולקיום ללא פחד. הוא לא עשה זאת מתוך חנופה; באותם הימים, לא היה כמעט יהודי אחד במצרים שלא חשב כמוהו.

★ ★ ★

א פעם הודמן לי לנהל וויכוחים עם צעירים ערביים על היחסים שבין העמים השמיים. לא היה כמעט מקרה אחד שבו לא ידעו אותם הבחורים את שמו של מוסה איבן מאימן — הרמב"ם. בתולדות הכאלפים, תופס אותו גאון יהודי שברח מהקנאות המוסלמית שפשטה אותה שעה בסדר מולדתו, ועבר לשרת בחצר הכאליף בקהיר, מקום נכבד.

"דווקא אותו איש נבון שלכם", אמר לי פעם אחד מידידי הערביים, "מופיה עד היום כמה קרובים שני עמינו. בהיותו רופא יהודי, העמיד את כשרונותיו לשרות המלך המוסלמי — דבר שאיננו מקובל ביותר בעיני הקוראן, ואפילו כאשר כתב על ענייני חוכמה יהודיים, לא היסס לכתוב בערבית."

אלם לא רק התפיסה ההיסטורית עניינה את אותם הצעירים. הם חיו תחת השפעת החלום הגדול של שיחורור העם המצרי מהכיבוש האנגלי. לגביהם, לא היה אויב גדול מהאנגלים. אני זוכר באיוו שמחה היו קוראים על מעשי החבלה של האצ"ל בארץ-ישראל. "כמה שאתם תהרגו יותר אנגלים אצלכם", שמעתי לא פעם, מחברי לבית-הספר (האנגלי), "זה יותר טוב בשבילנו."

השומרים הבריחו צלחות פול לשובתים

המעצורים המבוהלים. היו אלה מנהיגי התאים החשאיים של האחים המוסלמים והקומוניסטים בתוך המחנה. הם הוגלו לאסור.

שביתת הרעב של היהודים נמשכה. הם ישבו בצריפיהם וסירבו לצאת באוכל שהוכן במטבח המחנה. קרוביהם דאגו לכך שהשומרים יכריחו להם, תמורת בקשיש צנוע, מנות של פול מן החוץ. אך מפקדת המחנה לא ידעה זאת. היא נכנעה ל"שובתים" והסכימה למסור להם את המנות לבישול לפי טעמם.

בליל ראש השנה העברית, ערכו העצורים היהודיים סעודה חגיגית באחד הצריפים. מפקדת המחנה חילקה להם מנות מיוחדות והקרוכים הוסיפו אף הם חבילות שי. ואז, למרות שלא היה כל קשר רשמי בין המכלאות השונות, הובא למקום הסעודה שי מהמכלאה הקומוניסטית: סל פרחים וחבילת מתקנים. אליהם היתה מצורפת גם ברכה, כתובה בערבית: "לאחינו צרה, שנה טובה. אנו מקחים כי בשנה הבאה תוכלו לחוג את גבכם בארצכם וכי שתי מדינותינו יושיטו יד לשיתוף פעולה שלום."

לא היה זה גילוי הידידות הראשון בין היהודים לבין הכלואים הערביים. גם האחים המוסלמים וגם הקומוניסטים התייחסו במידה רבה של אהדה אל היהודים, קיימו אתם מיפגשי ספורט, העבירו

כאשר, בתחילת 1945, נרצח הלורד מוין בקהיר, לא היה כל ספק למי נתונה אהדת האיש ברחוב המצרי. לו האנגלים לא היו השולטים האמיתיים בארץ שלנו, אמר לי צעיר ערבי, תומכו הנלהב של אחמד חוסיין, ראש תנועת מצריים הצעירה, "היינו מזכים את שני הבחורים שלכם."

יומיים אחרי הרצח, ביקרו שני קציני בולשת בחנות ההכשרה של השומר הצעיר בקהיר. הם ביקשו מכל הבחורים הנוכחים להילוח אליהם אל מטה המשטרה. שם נתקבלו עליידי מפקד הבולשת, "מה הבאתם לי כאן?" התרעם המפקד. "אלה אנשי השומר הצעיר. אני יודע שהם רוצים ללכת לפלסטין. מה זה עניין שלנו? שהאנגלים ישברו להם את הראש?" והוא שיחרר את הבחורים מיד.

כאשר נערך משפטם של אליהו חכים ואליהו בית-צורי, בפני בית המשפט העליון בקהיר, הצלחתי להשיג כרטיס כניסה לאחת הישיבות המאוחרות יותר. בהפסקה ניגש אלי בנו של קצין מצרי גבוה, שהיה באותם הימים אחי מאנשי אמונו של המלך פארוק. "הבחורים שלכם הם גיבורים גדולים", אמר לי בהתלהבות. "הלוואי שלנו יהיו כאלה. אז לא היו האנגלים נשואים הרבה זמן במרוח התיכון. אבל אין דבר", הוסיף, "בסוף נסלק אותם ונדע איך לחיות כידידים."

★ ★ ★

החיים במחנה ההסגר

אני הופך דף. את הצילום הזה קיבלתי אחרי שעזבתי את מצרים. זהו צילום של תעודה. בעצם, קשה לקרוא לזה תעודה, כי איש אינו מעיד בה על שום דבר. זהו תצלום של ציור, ילדותי במקצת: גדר תיל איתנה, מלבנית. רק במקום אחד פתוחה הגדר. באמצע, על השטח הלבן, מתנוססות חתימות. עשרות חתימות בצרפתית, וגם בעברית. ליד הפתח בגדר — חתימה ערבית והדבר הרשמי היחיד בכל התעודה: חותמת גומי הקובעת, בערבית: 28 ביולי, 1949. מתוך אלכסנדריה. מחנה המעצר אבו קיר.

יומיים לפני שהחלו להשתחרר, ריכזו כל העצורים היהודים שבמחנה אבו קיר את חתימותיהם על השטח הלבן, שבתוך ציור גדר התיל של המחנה, למזכרת. מפקד המחנה המצרי הניח את חתימתו בשער, כאות ידידות.

★ ★ ★

המעצרים התחילו בליל 15 למאי, 1948. ליל הכרות העצמאות של מדינת ישראל. ליל פלישת הצבא המצרי לארץ ישראל.

בקהיר, באלכסנדריה וביתר הערים המצריות, ביקרו שוטרי-חרש בכתים יהודיים. בידיהם היו רשימות מוכנות מראש: עסקנים ציונים ידועים, עשרים שרחשו להם איבה במשך ממשלתי כלשהו, וסתם יהודים שלא מצאו חן בעיני המשטרה הפוליטית.

באותו לילה נעצרו גם חברי ארגון האחים המוסלמים ועשרות פעילים קומוניסטיים. את אנשי קהיר והסביבה הכניסו למחנה האקסטם, שזה התעופה הגדול של הצבא האמריקאי, במדבר הסובב את עיר הבירה. את בני אלכסנדריה ריכזו במחנה ענקי, ששימש קודם לכן את חיל האוויר הבריטי, ליד אבו קיר. אותה אבו קיר אשר במפרץ הגדול שלה הטיב-נלסון את צי נאפוליון ב-1798.

ביום הראשון, לא הקפידו השומרים על חלוקה ארגונית. ציונים, קומוניסטים ואחים מוסלמים הוכנסו לתוך שני האנגארים גדולים. אחרי-כך חולקו למכלאות נפרדות. במכלאה הציונית, ישבו למעלה ממאה יהודים, בחלקם מתנגדים מושבעים של התנועה הציונית. אך הרוב היו חניכי מדרסי ויוצאי תנועות הנוער הציוניות, שפעלו עד כה בגלוי במצרים.

מיד החלו החיים מתארגנים. העצורים הציונים בילו את זמנם בלימוד עבריים, במישחקי ספורט, בקריאת עיתונים מוברחים ובצפייה לביקורי קרובים. פעם בשבועיים, היה מותר לכל עציר לקבל ביקור מאדם אחד, למשך רבע שעה, תחת השגחת קצין הבולשת התורן. היו קצינים שעצמו עין ולא הסתכלו על השעון. היו שומרים שקיבלו כמה גרושים ליד ולא ראו כיצד מתקרבים המבקרים. בימים שאין בהם ביקור, עד לשלושה מטרים מגדר המחנה, בניגוד להוראות הקבע.

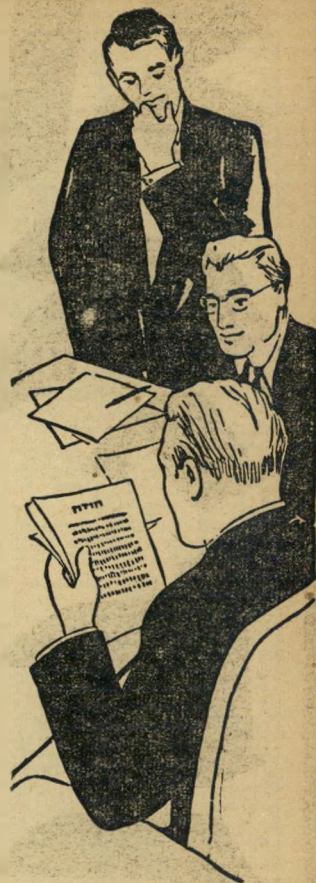
היו גם קצינים שקיבלו בריצינות את המלחמה בציונים ובאלמנטים ההרסניים האחרים. היו אלה בעיקר קצינים צעירים, חניכי האסכולה הלאומנית המצרית, שונאת-הזרים. מאותה אסכולה יצאו הקצינים החופשיים של עבד אל-נאצר. היה שם, למשל, סגן סמיר דרוויש, קצין בבולשת הפוליטית. הוא הטיל את מוראו על כל יושבי המחנה. מאוחר יותר, הופיע שמו במשפט הריגול, שנערך בקהיר לפני שנתיים. הוא היה עד התביעה הראשי שעל סמך עדויותיו נשלחו שנים מהנאשמים לגדרום והשאר לכלא.

★ ★ ★

פעם ערכו העצורים היהודיים שביתת-רעב. הם כתבו פטיציה, בה ביקשו כי מנות האוכל תימסרנה להם בלתי-מבושלות, על מנת שיבשלו אותן לפי טעמם הם וכדי שיהיו בטוחים כי המזון ראוי למאכל. על הפטיציה חתמו כמעט כולם בעברית.

אותו לילה עברה שמועה במחנה כי הם יוגלו לאסור, כעונש על השביתה. אותו מחנה אסור, הנמצא עתה בידי צה"ל, היה פעם שם מחירי במצרים. אנשים הזכירו אותו רק בלחש. כי, לגבי תושבי מצרים, מילא מחנה המעצר באסור את מקום סביב של הרוסים.

ואמנם, בלילה, נפתחו שערי המחנה. חיילים חמושים, תבושי כובעי פלדה, ירדו משתי משאיות, גילו לקציני הבולשת אל תוך הצריפים. כעבור כמה דקות חזרו, כשהם מובילים אתם כמה

נחתום?
כן, אבל...

נגסור את
העיסקה
על כוסית

בדנדי
אקסטרה פיין

נמל מזרחי
ראשון לציון וזכרון יעקב

קורס מזורז
פקידות

5.XII

לרכז לורים ולוסמים
הס 12, ת"א, טל. 5061
דיפלומה מקצועית מובטחת

בצל הרגל הירוק. הילדים שעל שפת ימה של אלכסנדריה הם בני משפחה יהודית אמידה. הגבר העומד לימין, מצד שמאל, הוא המציל הסודאני, שתפקידו לשמור על חזק זה של החוף. והמקיים יחסי ידידות מסורים עם חסתי בשלום? הכריו ברחיחה. למחרת, הוגלו ארבעה קומוניסטים גדלה הירוק של מצרים, בעל הסהר ושלושת הכוכבים הלבנים. זמן הצילום: 1946. מאז זרמו מים רבים ביאור.

להם עתונים וספרים. מצידם, לימדו היהודים את חבריהם הערביים את השפה העברית ושירים עבריים. השלאגר היה שיר הפלמ"ח.

מאוחר יותר, כאשר עזבו היהודים את המחנה, ניצבו הערבים במכלאותיהם ושרו את שיר הפלמ"ח, על מילותיו העבריות, לכבוד היהודים ששחררו בתנאי שיעלו מיד על אוניות ויצאו למדינת ישראל.

באותו ערב חג, שלחו הערבים שי ופתק דומה גם לבחורות היהודיות, שהוחזקו במכלאה נפרדת. הפתק הגיע לידיי של סמיר דרוויש. "אני אלמד את הבוגדים האלה משהו על שיתוף פעולה בשלום!" הכריו ברחיחה. למחרת, הוגלו ארבעה קומוניסטים לאסור. היהודים עמדו לאורך הגדר, שרו וקראו קריאות עידוד לארבעה שהוגלו על כי בירכו אותנו לשנה טובה. באותו יום, הכריו מפקד המחנה על ביטול קבלת ביקורים למשך חודש וחצי, לכל מי ששר.

★ ★ ★

בשעת ביקורת שיגרתית, נתקל אחד מקציני הבולשת במחברת של אחד העצורים. הוא נטל את המחברת, קרא בה בקול רם, בצרפתית רהוטה. היה זה תיאור דמיוני, תחת הכותרת "יהדות מצרים, 1960."

מחבר הסיפור תיאר בשפע מליצות את הקמתה של מדינת ישראל, את השתלטותו של רודן פאשיסטי על מצרים, את התפשטות השנאה ליהודים ברחבי מצרים, הכל בצורת יומן פוטוריטי:

"היום הוציאה הממשלה צו החרמת כל הרכוש היהודי במצרים. מעתה חייב כל יהודי לשאת תעודת זהות מיוחדת. אורחותנו נשללה. אסור לנו לעבוד בכל עבודה שהיא. כל בתי הספר והמוסדות הציוניים של העדה היהודית מוחרמים, ועל היהודים לפנות את דירותיהם תוך 12 שעות ולהתרכז מיד בבתי-הספר והמוסדות המוחרמים, ההופכים מעתה למחנות ריכוז..."

"...המצב הולך ומחמיר. אפילו העשירים אינם יכולים לשלם שוחד ולברוח, כי כספם הוקפא. יש רק סיכוי אחד: שמדינת ישראל תשלח צנחנים שיצילו אותנו..."

המצרי קרא את התיאור עד הסוף. אחרי-כך פנה אל בעל המחברת: "אתה איש פיקה. אתה רואה את העתיד?" אמר.

(המשך מעמוד 4)

מן המשטר הקיסרי הרומאי ועד לעריצות הנאצית, זהו לקח אחיד: הפגיעה במעוטים היא תמיד סימן של התנוונות מוסרית, הן קוברת תחתיה את בעליה.

אם ימשיך גמאל עבד אלנאצר בדרך שהחל צועד בה ברגע של תבוסתו הצבאית, עתיד גם הוא ללמוד לקח זה.

מדיניות

פעולת בטרולים

התחתים שתקו ברחבי המרחב. אולם בכל הגזרות ניכרה פעולה מוגברת של פטרולים פוליטיים. מגמת כל הצדדים: להכין לעצמם עמדות נוחות לקריבה הכרעה מדינית המתקרבת.

סיוור חורלי. הפטרול המפתיע ביותר בוצע על-ידי השגריר ההודי באו"ם, קרישנה מנון. השגריר, הדומה לצייר או לקומפוזיטור, הכריז לפתע כי הודו הכירה מאז ומעולם בישראל, וכי היא מסתייגת בפירוש מעמדת הערבים, המסרבים להכיר בה.

הסיבה המתקבלת ביותר על הדעת להצהרה פתאומית זו: רצונה של הודו להכיר שיר את הקרקע להופעה כמתחכנת בין ישראל והערבים, בעידוד האמריקאים. מועמד אחר לאותו תפקיד: יוסף טיטו, שעוד הפך גיין את אהדתו למשלחת ישראלית שעות מי עטות לפני מיבצע סיני, טען כי לא היה לו מושג על איסור המעבר לאוניות ישראליות בתעלת סואץ.

גרילה בעזה. מסביב לעזה נמשכה מהלומה פוליטית. המצרים לא גילו חשק רב ליטול את המעמסה חזרה על שכמה נאוו שמחים לאפשרות זריקת ערימת פליטים לחיק האו"ם, בתנאי שהרצועה לא תישאר בידי ישראל.

חוסר תכנית ישראלית גדולה לשיקום הפליטים או של רעיון רציני כל שהוא ליתן מתן מעמד אוטונומי לרצועה, מנע גם בעד ישראל את התוקף המוסרי לדרוש את הרצועה לעצמה.

הפתרון הסביר ביותר, השבוע: הפיכת הרצועה לבסיס של או"ם, דבר שלא ימנע את חידוש פעולות הפידיאין ממנה.

מפצחי אגוזים. הקרב העיקרי במרחב התנהל השבוע בצפון. היה זה מאבק ההכרעה בין שני דורות ערביים: דורו של גורי אל-סעיד, הרוון הישע של עיראק, וגמאל עבד אלנאצר, הרוון הצעיר של מצרים.

עיראק ביקשה לנצל את חולשתה הצבאית של מצרים אחרי תבוסת סיני כדי לחסל את סוריה, בת-בריתה הצפונית של מצרים, בה התבססה בינתיים דיקטטורה צבאית מוסרית, בהנהגת רוקח צעיר וחניני, מוקדם (סגן-אלוף) עבד אל-חמיד סראג, ראש אגף המודיעין של הממשל הסורי. סגן-אלוף מייצג את הקצונה הסורית, שהיא ברובה ה"מכריע פרו-סובייטית". אחת הסיבות: בניגוד לארצות-ערב האחרות, הסגל של הצבא ה"סורי מגויס משכבות נמוכות, אינו קשור למעמד הפיאודלי השליט.

היה נדמה כי סוריה תימחק בין לסתות מפצחי האגוזים התורכיים-עיראקי. אולם באותו רגע הופעל מפצחי-אגוזים שני על עיראק עצ-

מה: שליחו של עבד אלנאצר, בשיתוף עם שליחו של בולגאנין, עוררו מהומות בצפון עיראק, שם מרוכזת האוכלוסיה ה"שיעית". עיראק, מדינה רופפת, בעלת מיעוט כורדי גדול, לא יכלה להתפנות לפלישה כל עוד החזית הפנימית שלה היתה פרוצה ומעוררת.

המחנה של גורי זכה לכמה הישגים, אחרי שהתקרבו אליו המלך סעוד, הדואג להכנסות הנפט שלו, וממשלת לבנון החדשה, שהיא פרו-אמריקאית. אולם בהימורים בשדה-המירון של המנהיגות הערבית, הסוס הצעיר יותר נחשב לבעל הסיכויים הרבים יותר.

שחיתות

ניתוק אגז

כל חייל יודע כי ניתוק המגע עם האויב הוא אחד המיבצעים הצבאיים הקשים ביותר. השבוע למדו זאת שני אנשים הרחוקים מאד מן ההווי הצבאי: ד"ר ישעיהו לייבוביץ ו"ח"כ יצחק רפאל.

לייבוביץ, לוחם-בשחיתות בשעות-הפנאי, טען בשעתו כי יחזקאל סהר, המפקח-הכללי קלהלשון של המשטרה, סיפר שפתח תיק נגד רפאל על הברחה, סגר את התיק לפי הוראות דויד בן-גוריון. אחרי שגם ביגיי וגם סהר הכחישו את הדבר, הגיש רפאל משפט נגד לייבוביץ על הוצאת-דיבה.

המערך המשפטי של לייבוביץ היה פרוץ לכל הצדדים. היה מובן מאליו כי סהר יישבע ללא היסוס שמעולם לא אמר את הדברים, ואילו שלושת האנשים ששמעו כביכול את הדברים, — עורך של כתבי-עת, פרופסור באוניברסיטה ופקיד גבוה — לא התלהבו כלל להופיע ולהעיד נגד צמרת ה"מדינה".

יתכן שרפאל לא היה חושש מפני המשפט, לולא קרה אסון: כעבור ימים מעטים פירסם העולם הזה (982) דו"ח ארוך ומפורט על עלילות רפאל, ובו מאות פרטים על עיסקותיו המפוקפקות ועל אורח חייו. כאשר הכין פרקליטו של לייבוביץ, עורך-הדין שמואל תמיר, 900 שאלות לרפאל, הבין רפאל כי כל העניינים האלה יצופו במשפט. את זאת ביקש למנוע בכל מחיר.

מריחה של מליצות. בדרך כלל, קל מאד לחסל משפט כאשר שני הצדדים מעוניינים לבטלו. כך היה נדמה גם הפעם. הושגה פשרה, שהשביעה את רפאל הזאב מבלי לפגוע בלייבוביץ הכבש. הצורה: הודעה מעורפלת, בה לא חזר בו לייבוביץ מהאשמותיו, אך לא התנגד לביטול המשפט (תוך ויתור על הוצאותיו). על הכל נמרח שכתב עבה של מליצות על המצב המדיני והבטחוני.

אולם ניתוק המגע היה קשה יותר מכפי ששני הצדדים תיארו לעצמם. בעתון הארץ פורסמה שורה ארוכה של מכתבים, ביניהם מכתבו של הפרופסור אברהם הלוי פרנקל, שדרש כי הפרשה תבורר עד תומה, או שי-

* השיעים הם נאמניו של הכלוף עלי, חתנו של הנביא מוחמד, אינם מכירים ב"שושלת הכלפים של עדת-הרוב, הסונים, אליה משתייכים גם ערביי פלסטין. השיעה ("הכת") אדוקה יותר מעדת הסונים, משקפת במידה מסוימת את המסורת הפרסית.

ח"כ יצחק רפאל (מרכז) בשעות הפנאי, מזחמה בשחיתות

רפאל יתפטר מן הכנסת ויפסיק לנאום על חללי צה"ל.

היה צורך למצוא מוצא חדש. הוא נמצא בהסכמה להעביר את הענין לבוררות של אהרון בארט, מנהל הבנק הלאומי, או של בנימין מזר, נגיד האוניברסיטה.

שיפוט פנימי בהחלט. עתה נוצר מצב אבסורדי לחלוטין. לייבוביץ היה מאז ומעולם אחד הלוחמים הקולניים ביותר נגד "שר פוט פנימי", המוציא מידי המדינה את השרי פוט על עבירות פליליות. עתה הסכים להרצא מבית-המשפט פרשת-שחיתות ראשונה במעלה, ולמסרה לבוררות פרטית.

כדי להציל את כבודו, תבע לייבוביץ כי הבוררות תהיה פומבית. אולם זה היה עוד יותר אבסורדי: אם הבירור ייערך בפומבי ויגרום לפרסום כל הפרשה — מה היה בכי לל הטעם לבטל את המשפט?

יכול היה רק להיות טעם אחד לכך: בעוד שהשופט של המדינה חייב לגלות את האמת, אין בורר פרטי חייב לעשות זאת. לפי המסורת הנהוגה בארץ, תפקידו של בורר הוא לפשר בין הצדדים ולהחליק סכסוכים.

המקופחת היחידה: האמת.

ההסתדרות

הלב הנמהר

כמעט באותו יום בו נבחר למוכיר הכללי של ההסתדרות, נפל פנחס ("פניניה") לבון קרבן להתקפת-לב. היה נדמה שהאיש, ש"נפל כבר כמה פעמים קרבן לתהפוכות ה"גורל, יצטרך שוב לפרוש מן הפעילות, אחרי שבילה זמן רב בין כותלי ביתו, כמתאה על סילוקו מתפקיד שרה-בטחון בתום קנוניה מפוקפקת.

אולם השבוע נסתבר כי שלושת החדשים של חופש-מאונס בבתי-חולים ובבתי-הכרמה, הועילו ללבון. מוכיר-ההסתדרות הוא אדם בעל השפעה רבה מאד במדינה, אולי מפני שכל בעלי התפקיד הזה בעבר* היו אנשים חזקים, שלא הסתפקו בתפקיד-ייצוג. אילו קפץ לבון מייד, וללא הכנה, לתוך זרם המאורעות, היה מתבזבז מן הסתם בעניני שיגרה. אולם בימי שוכבו במיטה ובכסא נוח הספיק להגות בתפקידו החדש, לארגן את מחשבותיו בכמה הצעות מעשיות ומר-חיקות לבת.

לא רפורמיזם. הצעותיו החדשות של לבון לא יהיו פופולריות בחוגי השמאל של ההסתדרות. הן מעידות כי לבון מוכן לל-חום מלחמה קשה כדי להגשים את דעותיו. בין השאר:

● הצעה מהפכנית להלאים בכלל את לשכות-העבודה, להפכן לשירות של המדינה. דבר שגם הצי"כ לא קיוו לו, ושרוב הגורמים לעבודה יקבלו אותו באהדה.

● הקמתה של מחלקה חדשה למען ה"אינטליגנציה העובדת, אשר מזכירה, שמתח בלאס, יהיה שווה למעשה במעמדו לאהרון בקר, ראש האיגודים המקצועיים. היתה זאת מסקנה הגיונית ממשברי השנה האחרונה, בהם ברחו האינטליגנציה במספרים גדלים והולכים ממפלגות ההסתדרות ימניה.

● ההחלטה להפסיק מיד את בנייתם של בנינים חדשים מטעם ההסתדרות. התקציב הגדול שהוקדש בעבר למטרה זו, ושהרגיו את הציבור יותר מכל דבר אחר בהסתדרות, יוקדש לתמיכה בחינוכם האישי של בנים מוכשרים של חברי ההסתדרות.

● רפורמה של מערכת השכר על-ידי עריכת כל חוזה-העבודה לשנתיים (במקום שנה), שינוי תוספת היוקר רק פעם בשנה חדשים (במקום שלושה חדשים) ורק במקרה של שינוי בגובה, של 3% מן השכר (במקום 3 נקודות-מדד, שהן בערך 1% של השכר). היתה זאת גישה חדשה לגמרי לבעיות ההסתדרות. אולם לבון עצמו היה צנוע: "איני רפורמטור. אני רוצה רק למנוע תהליך של ניזון והסתאבות..."

מפלגות

אחרי הסערה

מיבצע-סיני עבר על המערך המפלגתי של ישראל כסערת-חול מדברית, שטישטשה את הראייה והפכה את כל העצמים בשטח דו-המשך (במעמד 12)

* דויד בן-גוריון, דויד רמז, גולדה מאיר, פנחס לבון בפעם קודמת, מרדכי נמיר.

הפאפא

הסיגריה שזכתה לאהדה
פילטל No 1

זריקת חיפון. אחד השבויים מקבל זריקה נגד טיפוס. נותן הזריקה: קצין רפואה ישראלי עוזר, שמחטא את הזרוע בצמר גפן; חובש מצרי, שנתפס בעזה ועובד במחנה השבויים

המנגן

עאדל מוחמד מתואלי, בן 18, הוא כבר בעל זר תקן של ארבע שנים בצבא המצרי, אליו התגייס כתלמיד בתזמורת צבאית. לפני שנה הגיע לסיני, כנגן כלרי נשיפה בתזמורת חטיבתית. "כשהתחילה ההתקפה", סיפר, "הייתי באבו עגילה. לא נלחמתי, כי לא היה לי נשק. בלילה השני של ההתקפה התחילה הבריחה. הלכתי ברגל לאורך הכביש לאל-עריש. כשהייתי שומע מכונית מתקרבת, הייתי מתחבא. אחרי ארבעה ימים היגעתי לאל-עריש. ניגשתי עד לעמדות. רק אז גיליתי כי המקום תופס בידי הישראליים. ראלים הרמתי את הידיים."

הרופא

ד"ר יוסף עטאללה בולוס, 26, הוא בן למשפחה נוצרית אמידה, ממצרים היעלית. אביו שלח אותו ללמוד רפואה באוניברסיטת קהיר ובעת פתיחת המערכה בסניי שירת כרופא גדודי. באבו עגילה הוא הקצין היחידי שנשאר במחנה המעצר לשבויים, ובתוקף דרגתו משמש דובר המחנה כלפי שלטונות צה"ל. "הייתי באבו עגילה כשהתחילה ההתקפה הישראלית. הקרב היה קשה והיו נפגעים בין אנשי היחידה שלי. טיפלתי בהם. אחרי כך ניתנה פקודת הנסיגה. הלכתי עם קבוצת חיילים 4 ימים עד שהגעתי לאל-עריש והתמסרתי."

חמש פלוגות, בנות 100 איש כל אחת, עמדו דום. זה מאחורי זה, התייצבו במיסדר חמישה גושים לבושי חאקי. בראשם עמד הרס"ר. הוא שלח מבטים תכופים אל פינת מיגרש המיסדרים, משם היה צריך להופיע המפקד שיקבל את המיסדר. לבסוף הופיע המפקד. הרס"ר העביר את המיסדר לדום בשאגה מקצועית. צעד בקצב צבאי קפדני לקראת המפקד, הצדיע והודיע באנגלית: "המיסדר לפקודתך."

סרן דויד אלמוג השיב להצדעת הרס"ר עלי האפיו, לשעבר איש הצבא המצרי ועתה בעל הדרגה הגבוהה ביותר במכלאה מסכר שש של מחנה השבויים. המפקד הישראלי ניגש לערוך את מיפקד הספירה.

מיפקד הספירה הוא אחד המאורעות העיקריים בחיי מחנה השבויים. שלוש פעמים ביום, לפני הארוחת, נערכים השבויים במכלאותיהם, לפי יחידות קבועות. אנשי המשמר הישראלי עברים ביניהם, סופרים אותם. הופעתו של המפקד המחנה עצמו היא בגדר מאורע חגיגי מיוחד.

★ ★ ★

בהתחלה, היו רק שרידיו הלבנים של מחנה צבאי בריטי: ביתגירלונים חסרי דלתות, חלונות או גגות, שעל קירותיהם התנוססו כתובות וציורים שהושארו למוכרת עלידי חיילי אנדרס הפולניים, חיילי היד מלכותו הבריטי והוד מלכותו פארוק, ואשר לא נמצאו ראויים אפילו לשמש כמעברה לקליטת עולים. כאן, בערב בהיר אחד, הקם מחנה המעצר המרכזי לשבויים שנאספו בין חולות מדבר סיני.

הם הגיעו בזרם אדיר: עשרות משאיות ואוטובוסים פלטו אתם בין החורבות והסתלקו. שעה אחת בלבד לפנייהם הגיעו השומרים. בלי מיגדלי-שמירה, בלי גדרות תיל ובלי תאורה, שמר קומץ השומרים על השבויים שעלו עליו פי עשרה במספרם. אך איש מבין המצרים לא חשב להימלט: לגביהם, נסתיימה המלחמה.

למחרת, הוקמו המכלאות והמאהלים, המופתעים ביותר היו הטוראים השבויים; הם אורגנו ביחידות, קיבלו הוראות מפי מפקדים מצריים — נוהל קבוע במחנות שבויים בעולם. אך הנוהל לא מצא חן בעיני שבויים רבים. "אני כבר לא חייל!" צעק טוראי לעבר סמל שפקד עליו

השופטים מבקר במחנה שבויים ושומע סיפורי יושביו: "איד נפילתי בעשבי"

השבויים. כל מנע בין השבויים למיפקדת המחנה מתנהל אך ורק באמצעות נציג המכלאה, שהוא, במקרה זה, הרס"ר

שבוי. כדי לשמור על הסדר בתוך המכלאה, מינה הרס"ר שוטרים צבאיים ומפקדי יחידות המשנה, מבין בעלי הדרגות

מיסדר בוקר. השבויים שבאחת המכלאות נערכים למיסדר ספירה. הם מסודרים פלוגות-פלוגות, כשבראשם עומד רס"ר

אלה אכבר. בכל מכלאה, הקצתה מפקדת המחנה אוהל יושב איש אדוק שזכה לעלות למכה ולזכות בתואר הנכבד — השבויים במחנה המעבר כולם מוטלמים, מלבד 150 קופטים. 2600 זול מיוחד, המשמש מקום תפילה לשבויים. חמש פעמים ביום מתמלא האוהל מתפללים, הכורעים לתפילה, על שמיכות. בראשם חג' הוא מוביל את קהל המתפללים בתפילתם. 2600

כיום מחולקת העבודה לפי תור, עלידי מפקדת המחנה. היא גם מחלקת לשבויים טפסי מכתבים וגלויות דאר, שהצלב האדום הבינלאומי יעביר להוריהם. על צד אחד של הטופס כתובים שמו, כתובתו ומספרו האישי של השבוי; על הצד השני הוא חופשי לכתוב מה שהוא רוצה. עד כה, הסתפקו יושבי המחנה במסירת הודעה קצרה כי הם חיים ובריאים. ברגע זה, זה העיקר.

★ ★ ★

מחנה זה, מובאים השבויים מיד לאחר תפיסתם. גם כיום נתקלים משמרות צה"ל במצרים המסתתרים בין החולות עד שאינם יכולים לשאת יותר את קור הלילה והצמאון. כאן עוברים השבויים מיון ראשון, נרשמים, מקבלים השלמה למדי החורף שעל גופם, שמיכות, כלי אוכל, סבון, סכיני גיל ח ומברשת שיניים. למעשה, כל עוד לא הגיע החייל המצרי למחנה זה, אינו שבו כלל ואין חוקי אמת גיבה חלים עליו. בדרך כלל, מקובל בעולם כי חולפים שבועות וחודשים עד שהשבוי מגיע למחנה כלשהו, שם מענק לו מעמד של שבו. בישראל, ארך תהליך זה ימים ספורים בלבד.

ד"ר אלכסיס גאיון, רופא שווייצי שמונה כנציג הצלב האדום בישראל, הופתע מאד מהמהירות שבה הוקמו והיסדרו מחנות השבויים. "הישראלים ריכזו את כל יכולתם כדי לחסל את הצבא המצרי ועכשיו הם מרכיבים את אותה יכולת לסידור השבויים המצריים", אמר בשיחה פרטית לעומת זאת לא הגיעה ממצרים כל ידיעה על שבויים ישראליים. והמצרים סירבו עד כה לגלות אם לקחו שבויים או לא.

ממחנה המעבר מעברים השבויים למחנה קבוע. בתחילת מיבצע סיני, היו במחנה כמה עשרות שבויים מצריים, שנחפסו בכונתילה ואל-סבחה. עתה מתנהלת שם עבודה קדחתנית להרחבת המחנה ולהקמת ביתני קבע לאיכסון אורחיו הבלתי-קרואים של צה"ל — בסך-הכל שתי חטיבות מצריות מוגברות, שעל גב מדי אנשיהן הוסף הטלאי הלבן של שבויי מלחמה.

הפקיד

משך 15 יום הסתתר אחי מד מוחמד רשואן, בן ה-39, בין הכרמים והחולות של רצועת עזה. כאשר החלה ההתקפה הישראלית, ישב הסמל רשואן, פקיד גדודי, בדיר אל-בלח. יחד עם קבוצה בת 16 איש, ברח מפני הכובשים, מחשש שי ידעו אותו אם ייתפס. משך השבועיים שלאחר מכן, המשיכו חבריו לספר כי ה'יהודים הורגים כל שבוי לבסוף, משנוכחו לדעת כי הצבא המצרי התמוטט, החליטו לחצות את ישראל ו'לעבור לחברון. כוחותיו של רשואן אפסו; חבריו עזבו אותו ונמלטו. הוא התמסר לג'יפ הראשון שעבר בכביש.

את לעבודה. "וי, נגמרו כל הסדרים של הצבא המצרי. לא אקבל ממך פקודות! שיבואו ישראלים ויגידו לי מה לעשות... אני עכשיו שייך להם!"

★ ★ ★

תוך המבצאות, המוקפות גדרות חיל בגובה של שני מטרים, נהנים השבויים ממידה רבה של חופש. מפקדת המחנה קובעת את המסגרת הכללית: השכמה, יציאה לעבודה, יחף לראש התור של היוצאים לעבודה. "תור בלשכת העבודה הוא כלב לעומת מה שנעשה לדברי אחד השומרים. המניע העיקרי ללהיטות: רוצים לראות קצת את ישראל. הסביר אן שריף, תושב בנהא לשעבר, בן 24: "מאז שעזבתי את מצרים, הייתי בין חברי החיילים נריים. כשהייתי יורד לבלות כמה שעות בעזה, זה היה כאילו שהייתי מבלה בבנהא, רק צוה לא היו לי מכרים. הייתי בארץ זרה ולא זרה. השבויים שיצאו לעבוד חזרו וסיפרו מיני דברים על כבישים יפים, בוסתנים גדולים ונוף נהדר — לא כמו החולות של המדבר."

★ ★ ★

תענוג המבוש ביותר במחנה היא עבודת-החוף, אליה נשלחים מדי בוקר כמה עשרות שבויים. בימים הראשונים, היתה מתהווה מהומה בפתח המכלאות, כשכל שבוי מנסה יחף לראש התור של היוצאים לעבודה. "תור בלשכת העבודה הוא כלב לעומת מה שנעשה לדברי אחד השומרים. המניע העיקרי ללהיטות: רוצים לראות קצת את ישראל. הסביר אן שריף, תושב בנהא לשעבר, בן 24: "מאז שעזבתי את מצרים, הייתי בין חברי החיילים נריים. כשהייתי יורד לבלות כמה שעות בעזה, זה היה כאילו שהייתי מבלה בבנהא, רק צוה לא היו לי מכרים. הייתי בארץ זרה ולא זרה. השבויים שיצאו לעבוד חזרו וסיפרו מיני דברים על כבישים יפים, בוסתנים גדולים ונוף נהדר — לא כמו החולות של המדבר."

מחנה, יחד עם החיילים? שאל.

המסגר

"אני רב-טוראי, מפקד כ" תה", סיפר מחמוד מח' נוב, 23, "המשלט שלי הי' יה ברפיח. כשהתחילה הי' התקפה הייתי בחפירה, יחד עם כמה מאנשי כיתתי. קשה לי עדיין לדעת מה קרה בד' יוק. ראיתי אורות וברקים. בקושי הספקתי לירות. לא ידעתי נס לאן לירות. פתאום הרגשתי כאב איום. חתעוררתי רק כעבור חמשה ימים, בבית-חולים ישראלי. אמרו לי שניתחו אותי והוציאו לי את העין. עכשיו אני רק רוצה לחזור לביתי במיניה. אחרי שנה וחצי של אימונים ושרות נאמן בצבא, אני מק' וזה שיניחו לי לחזור לביתי, להיות מסגר ולחיות בשקט"

במדניה

ההסמכה, המרשה לרשויות מקומיות ל-
אסור את מכירתו של בשר-חזיר.
למעשה אין חוק זה פותר שום דבר,
פותר רק פתח לקנוניות אינסופיות בין
הדתיים והלאדתיים בעיריות. אולם הוא מס'
סיק כדי להציג ליהודים הדתיים באמריקה
הישיב דתי. יהודים אלה, חניכי המסלוגות
הדתיות מזה דור, אינם מעוניינים בשום
הישגים מסוג אחר.
סיכום ביניים של מצב המסלוגות: במערך
אין כל חדש.

תחבורה

שבת ללא טיולים

התורים הארוכים של בעלי המכוניות ב-
ערי ישראל, שבחרו ביום אחד בשבוע ל-
השבתת-מכוניתם, יכלו להתנתח רק בעובדה
אחת: בארצות רבות הוטלו הגבלות חמור'
רות עוד יותר על הנהגים. אחרי המלחמה
על גדות הסואץ, שגרמה לסלימת התעלה
לכמה שבועות, ואולי חודשים, הוטלו באר'
צות השונות הגבלות דרסטיות:

● **צרפת:** סגירת תחנות-הבנון בסופי
השבוע, חיטול קוריהרכבת הפועלים בבנון,
הגבלה על הריסות של מכוניות פרטיות,
דרישה מן הנהגים לצמצם "מרוצון" את תצ'
רוכתם ב-30%. ההשתמטות מהוראות אלה
היא עתה תופעה כללית.

● **בלגיה:** איסור על טיולי שבת, צמ'
צום האספקה לתחנות-הבנון ב-10%, לתצ'
שיה ב-10%, להסקה מרכזית ב-20%.

● **הולנד:** איסור על טיולי שבת, צמ'
צום האספקה לתחנות ב-15%, דרישה כי
הנהגים יקצצו את תצרוכתם מרצון ב-15%.

● **איטליה:** צמצום אספקת הבנון
ב-5%.

● **דנמרק:** דרישה כי הנהגים יקצצו
את תצרוכתם מרצון ב-25%, קיצוב האספקה
מטעם חברות-הנפט ב-20%.

● **נורבגיה:** צמצום הדלק להסקה
מרכזית ב-10%.

● **שבדיה:** איסור טיולי-שבת ל-30'
שבועות, קיצון האספקה להסקה מרכזית
ב-20%.

● **גרמניה:** לא הוטלו הגבלות, אך
המשלוחים צומצמו ב-20%.

● **שווייץ:** איסור טיולי שבת.

● **תורכיה:** קיצוב הבנון, איסור
טיולי שבת.

● **יוון:** כל המכוניות בעלות מספרים
זוגיים הושבתו בימים זוגיים של לוח ה'
חודש, כל המכוניות בעלות מספרים בלתי-
זוגיים הושבתו בימים בלתי-זוגיים.

● **בריטניה:** קיצוב כללי יונהג תוך
שבוע.

אורחי ישראל לא היו צריכים, לפחות,
לדאוג להסקה מרכזית. ריבון העולמים פתר
את הבעיה בעזרת השרב.

משמרה

חסיונות

בשעות לפני הצהריים של יום שבת ה'
אחרון, יצאה הגברת שרה רוטשטיין לטיול
של שבת עם בנה חיים, הם טיילו בשדרות
רוטשילד בתל-אביב, הסמוכות לידרתם, ה'
לוח ושוב, צמדו לחזור הביתה בשעת ה'
צהריים.

השעה היתה קרוב ל-12 ומספר העוברים
ברחוב היה מועט. רואה אחד מהם, נגד עיני
האם ובנה מחזה מחריד. סיפור חיים רוט'
שטיין (75), תלמיד כחה ב' בכיתה-הספר
הכרמל: "היינו בשדרות רוטשילד, פינת חש'
מונאים. ראיתי שני אנשים באים מכיוון
רחוב חשמונאים וילד קטן בא מאחוריהם.
היתה לו תחבושת על הראש. הוא החזיק
ביד אקדח נוצץ. הוא הרים קצת את האקדח
וירה.

"ראיתי איך שאחד האנשים נוסל והאיש
שהלך על ידו מנסה להרימו. אבל אחר כך
האיש נפל שוב על הגדר. רצתי תיכף לשם
וראיתי בבטן שלו כתם של דם, כמו אגרוף.
אף פעם לא שמעתי קודם אקדח יורה. חשב'
תי שזה אקדח של פורים."

מה שראתה האם לא היה שונה בהרבה.
סיפורה היא: "אני לא רואה כל כך טוב מ'
רחוק. ברגע ששמעתי יריה, התחיל הילד
שלי לרוץ. התחלתי לרוץ אחיו. ראיתי בן
אדם נוסל ושני אנשים מחזיקים בו. ראיתי
ילד קטן עומד על דם ובתור אחד ניגש

(חמשך מעמוד 9)

מים זה לזה. הכנסת התרגלה לאחדות מקיר'
אליקיר, ורק פורצי-הגדר של מקי' הצילו
את המוסד משגירה של הצבעות-פה-אחד מן
הסוג הקרוי באנגלית "פרלמנט-של-חותמת'
גומי."

בפעם האלף ואחת הוכח כי בכל הנקודות
המכריות באמת יש רק הבדלים קטנים בין
כל המפלגות הציוניות, מחרות ועד מס'ם,
המהות למעשה משפחה גדולה אחת. מלבד
מקי', המקבלת את השראתה מן החוץ, אין
על הבמה הפוליטית של ישראל אופוזיציה
אמיתית, עם השקפות-עולם ומצב אלטרנטיבי
לזה של מפלגת בן-גוריון.

בכל זאת הטביעו מאורעות הימים את
חותמם בצורה שונה על המפלגות השונות,
מחייבים הערכה חדשה של מצבן. השינוי
י"ם העיקריים:

● **הציונים הכלליים** הפגינו שוב את
אפסותם בשטח הפוליטי והבטחוני, קוש'
רים עתה את תקוותם בהחמרת המצב הכל-
כלי, שטח בו הם מתמצאים הרבה יותר.
אולם מנחם בגין, שהחלטה-הנסיגה של בן-
גוריון מסיני עשויה לחזקו שוב, משתדל
בכל כוחו להבטיח לעצמו גם אנף זה, לבסס
את מעמדה של תנועת-החרות בעיני המשק.

מצוקת-הסיסמות של הצ"כ בשטח הפוליטי
הרופנה השבוע במודעות שהכריזו על אסיפה
מטעם המפלגה בקשר עם "זעקת יהודי מצ'
ריים", במודעון פנימי קטן. הנאומים: טרץ'
ברנשטיין, יליד גרמניה וחניך הולנד, וברוך
ווינשטיין, יליד רוסיה.

● **מפא"י** נתקלה במשבר מיוחד במינו:
אירכונות מוחלטת של אנשי המפלגה להירתם
לעבודה מפלגתית מעשית. מאחר שכל העני'
ינים הפוליטיים עברו למשרדו של ביגיי
ולקבוצת-המנהלים שלו, יכולה המפלגה לט'
עול רק בעיני כלכלה, שאינם מלהיבים
את המועמדים-לפעילות. מצד שני מתנגדים
אנשים כמו אבא חושי, אליעזר שכטר ויוסף
אלמוגי לפעולת המפלגה בשטח זה, שהם
רואים בו שטח פרטי משלהם.

ארבעה חדשים אחרי היבחרו של גיורא
יוספסל למוכיר המפלגה נשאר מרכז המפ'
לגה, ברחוב הירקון 110 בתל-אביב, שומם
יותר מדבר סיני. עמלו של יוספסל, איש
דינאמי ואהור, שיכול היה להביא תועלת
רבה בכל שטח אחר, נשאר מבוזבז לגמרי.

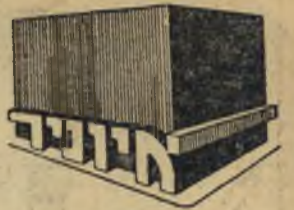
● **מפ"ם** סבלה מועדון רעיוני יותר מכל
מפלגה אחרת. ערב המיבצע היו נציגיה ב'
ממשלה נתונים במיצע. הם חששו להצביע
נגד המיבצע, בסתם שבמקרה של הצלחה
יזכו בבזבז כללי, ובמקרה של כשלון יאשימו
אותם בנעיצת סכין בגבו של ביגיי. הימני'
עותם מהצבעה היתה פתרון שלא הלהיב
איש מחבריה.

בעוד שמאורעות הונגריה גרמו לזעזוע
רעיוני בין החברים היהודיים של מפ"ם,
זועזוע החברים הערביים עלידי איר-הרמת
קולה של המפלגה במחאה ציבורית גדולה
בענין כפר-קאסם. ערבים אלה, אחד הנכסים
היקרים ביותר של מפ"ם, שנאספו בעמל
של שנים ארוכות, מתקשים לתמוך במפלגה
הנושאת באחריות הקולקטיבית להתקפה על
מצרים.

● **המפלגה הדתית הלאומית** היא
היחידה הנתונה בצרה בלי כל קשר עם
מיבצע סיני. היא סובלת מחוסר כסף. אנשי
הפועל-המזרחי הסכימו בשעתו לאיחוד עם
המזרחי, מתוך הנחה שהם מתחננים עם
כלה מבוקרת אך עשירה. אולם מאחר ש'
איחוד זה הוגשם רק בארץ, ולא באמריקה,
מסרבים מנהיגי המזרחי שם להזרים את
כספם למפלגה הישראלית.

● **שומר** מתחזקת-הקופה הוא רבי מס' קירש'
בלום, המכונה "נחום גולדמן של המזרחי"
בשל נטיתו לטבעות-זהב. סיגארים עבים
ועניבות צבעוניות. קירשבלום, גבר בעל
פנים דשנות ושפם גיגני, אך בלתי-מוזקן
בהחלט, מעכב את הכסף כדי להכניס את
קבוצת הרבנים הצעירים והמתקדמים, המני'
הלים את הפועל-המזרחי באמריקה, וחמסר'
ביום בתוקף לקבל את מרותו.

כדי לרכך את המצב העיוני, היה צורך
לשלוח השבוע לאמריקה את התותח הכבד
ביותר של היהדות הדתית: משה שפירא.
אולם שפירא הוא גם שרירות, ולא יכול
להבוא לאמריקה לשיתות פנימיות בלבד.
כדי להופיע על במות דתיות פומביות, היה
לו צורך להביא הישגים ממששים. על כן
דאגה מפלגתו, בימים החמורים ביותר של
המאבק הפוליטי, לחקיקתו הסופית של חוק'

בתי האופנה
הראויים לאמוך

איוניר

תל-אביב, רח' אלנבי 31
רח' דיזנגוף פנת רח' גורדון

הצאנא החזישה
צידה האודרית

תנור המום
CONVECTOR

להשיג בכל בתי-המסחר לכלי בית

קורסים לשפות

בבית הספר לשפות "קדימה", בן-יהודה 74, תל-אביב טל. 20314.

אנו פותחים:

- 1 קורסים בעברית, אנגלית וצרפתית מכל דרגות הידיעות.
(שפה שימושית, דקדוק, שיחה, שיפור הסגנון והכתיב, קריאה
בעיתונות וכו')
- 2 אולפן לאנגלית ללימוד מרכזי ומהיר למתחילים ולמתקדמים.
- 3 קבוצות מיוחדות באנגלית לתלמידי בתי-ספר (מתחילים,
מתקדמים והכנה לבחינות).

פרטים והרשמה: מ' 9-12 לפנה"צ, 4-9 בערב (פרט ליום ו').

חדש!
כעת גם בשכוכות

ממרח סנדביץ' (תלמה)

תלמה

טעים ונוח בבית, בטיול, בעבודה.
TELMA "SANDWICH SPREAD"

היא שחקנית
מחוננת. מעם
לה ללא דופי...
על הבמה
ומחוצה לה.

מובן מאליי:

נלסון היא מעשנת!

ברכת רמת-גן לזירהטרון וללהקת הקרח

"ידיד טוב מכירים בעת צרה ומצוקה ואתם הוכחתם זאת כאשר נשאתם בארצנו למרות סכנת המלחמה והקרבנות שהתחוללו כאן". במלים אלה פנה ראש עיריית רמת-גן, אברהם קרייניצקי, לאמני להקת "רכיו על הקרח" במסיבת חנוכה חגיגית שהתקיימה בלשכת ראש העיר בא' דחנוכה. 38 האמנים הביעו את התפעלותם מעיר הגנים והודו לראש העיר ולסגנו, שלום זיסמן, הם הבטיחו לחזור עוד השנה. בשם הזירהטרון הודה יוסף שפרן עבור העזרה המוסרית והממשית הגדולה שראשי רמת-גן הגישו בקשר לבוא הלהקה. שפרן הביע את תקוותו שראש העיר רמת-גן, "האבא" של הזירהטרון ימשיך עוד שנים רבות בפעולתו הברוכה למען רמת-גן ואורחיה. באותו מעמד עמד ראש העיר את סמל עיריית רמת-גן לאדוויין לופט, מנהל חברת דאקא בחיפה. עבור מאמצי המרובים בהבאת הלהקה שהיתה לתפארת רמת-גן. כן קיבלו כל האמנים את ספרו של ראש העיר, "בכוח המעשה", וחתמו את שמותיהם בספר האורחים. בתצלום עומדים מימין ראש העיר: ה"ה יוסף שפרן ואהרון ברמן מנהלי הזירהטרון וה"ה פטר לנדסמן ואדוויין לופט. מנהלי דאקא ואמפרסרי להקת הקרח.

אליעזר מטלון. לדבריו, ביקש מטלון מכון את מכונתו, לשם ביקור קצר. אליעזר מטלון נסע וחזר, השאיר את דלת המכונת פתוחה.

ד"ר קולס הודה כי החזיק — בתא ה- כפפות במכונתו — אקדח טעון ונכון ל- פעולה, הסביר זאת בזה שהוא מרכיב בכיס עות בינעירוניות. שוב נראה העניין פשוט למדי.

ענה אספר היה להבין כי ד"ר קולס, ש- אינו נהנה מהסינות דיפלומטיות, בניגוד להודעת המשטרה, הוא האחראי בעקסיון ל- אכון. הוא גם הביע את הסכמתו במשטרה לשלם פיצויים למשפחת הנפגע. היה ברור גם בדוע ניסתה המשטרה תחילה לא לסבכו בפירסום סביב העניין.

ידידו של המפקח הכללי. אף על פי כן, נשאר חלק מהפרשה בלתי ברור. היה זה חלקו של אליעזר מטלון, איש עסקים ובעל תעשייה עשיר ומיוחס.

אליעזר מטלון מנהל עתה את עסקי אביו המנוח, משה יצחק מטלון, הכוללים פורסים רבים ובתים בתל-אביב. רכשו נאמד במאות אלפי לירות. נוסף לזאת הוא גם קרוב משפחה של יחזקאל סהר, המפקח הכללי של משטרת ישראל, וידידו של סגנו, עמוס בן-גוריון.

כחצי שעה לאחר שהובא רוסינוב הפצוע לבית החולים, הופיע לשם גם אליעזר מטלון, בפיומה, כשכולו נרגש וחיוור. "הי ילד שלי לקח את האקדח וירה", אמר מטלון לנאספים, "אני אעשה את הכל ש- יהיה בסדר. אפצה את כולם ואשלם פיצור- יים".

אולם כשהחלה המשטרה לגבות עדויות, היה בפי משפחת מטלון סיפור שונה לגמ- רי. הם כבר הספיקו להתיעץ עם עורכי דינם.

בנו של מטלון, ילד בעל שיער בלונדי מ- תולתל שעדי הראיה העידו כי הוא ירה ברוסינוב, הכחיש בכלל כי האקדח היה ב- ידו. הוא סיפר: "ילד אחר ירה, אני הור- צאתי ממנו את האקדח".

לא היה ערך רב לדבריו של הילד, לוא גם היו מתקבלים על הועת. כי ילד בגיל זה אינו אחראי למעשיו בפני החוק. אחראי במקרה זה האיש שאיפשר לו להגיע אל האקדח הסעון ולהשתמש בו. היה זה אלי- עזר מטלון, האיש ששמו לא הוזכר בהר- דעות המשטרה אפילו ברמו דק.

דרכי חיים האדם העשירי

קומץ הישישים המתפללים בבית-הכנסת הקטן, ברח בהגולן בחיפה, היו אובדי עצות. המתפלל העשירי בושש לבוא. היה חסר אדם אחד להשלמת המניין לתפילת שמונה-עשרה של מוצאי שבת.

לאחר שחיכו שעה ארוכה לשוא, עצרו את אחד העוברים ברחוב, התחננו לפניו להיכנס לבספר דקות לבית-הכנסת ודברך התפילה. הור מילמל מספר מלים בלתי ברורות, והוקנים דחפו לידיו סידור תפילה ומיהרו בשמחה למלא את מצות התפילה.

רבה היתה הפתעתם של המתפללים בתום התפילה, כאשר הפסיק הור את שתוקו לפתע, הבע מהוקנים תשלום שכר כירחה בסך כתי לירות, עבור השתתפותו בתפילה. ההפתעה הפכה לרוגז, ביד החלו הוקנים לשפון על הור מחלל קדושה-תפילה מטר קללות וגידופים. אך הור לא נרתע.

ואז נפלה ההפתעה. המתפלל העשירי לא היה יהודי בכלל. "מה אתם רוצים ממני?" שאל, "אני ערבי ואתם כמס סחבתם אותי מהרחוב. זה לא איכפת לי. אבל בגלל זה, איחרתי לקולנוע והכרטיס שקניתי כבר לא שווה כלום".

אך המתפללים לא נרגעו. בעיקר העיקה על מצפונם השאלה העקרונית: האם אספר לשלם עבור תפילה?

הערבי הוא שכנע את הגורון המחזיקים: "כל פעם, קוראים לי יהודים ותיים כשב- תית כני להרליק להם אש במטבח. לשתות את הרדיו וכל מיני דברים כאלה. אני לא יודע מה זה בדיוק שייך, אבל זה גם כן מכהו דתי. ובכיתון שהב כשלמים לי בשי- ביל שירותים כאלה, למה לא תשלמו לי אתם בשביל השירות שעשיתי?"

הישישים ערכו מגבית חירום, אספו לירה אחת. הערבי הסכים לקבל את הסכום כפיצוי גא-ת, הסתלק.

אחריי השאיר תשעה יהודים אדוקים כ-ת ונכחים אם תפילתם נשמעה בשמים או לא ואם דינו של גוי חול כדינו של גוי שבת.

אליו תפס אותו ביד והראה לו על האיש שנפל: "תראה מה שעשית... כל השכנים הביטו מלמעלה. אמרתי לבני תראה את הדם על הבטן של האיש, זה לא אקדח של פור- רים. באותו רגע עברה מכונית של אל-על. עצרתי איתה והכנסנו את האיש הפצוע לפנים. לקחו אותו להדסה. מישהו ירד מ- הבית והכניס את הילד הקטן לפנים".

האיש לא טילפן למשטרה. בחר מקרי האסון של בית-החולים הדסה. התברר כי האיש שנפגע מכדור אקדח, שחדר למעיני וכליתו, הוא מנחם רוסינוב, בן 52, מרחוב אחד העם 84. רוסינוב הוא מנהל מטחיות, אב לשתי בנות מבוגרות והמפרנס היחיד של משפחה בת ארבע נפשות.

בדרך כלל, נהג לטייל מדי שבת לכיוון שפת הים של תל-אביב ואילו הפעם הלך

קרבן-האסון רוסינוב

של מי האוסט, של מי הילד של מי האקדח?

לכיוון הפוך, לשיבה עם בעל בית-החרושת גדול בעניני עבודה. לאחר שהרופא קבע אבחנה בקשר למצבו, הובל הפצוע מיד לשהלחן הניתוחים, במצב כמעט נואש.

אותה שעה נאסף קהל רב סביב המקום בו צנח רוסינוב על המדרכה, מול הבית בשדרות רוטשילד 125. סיפרה הגברת רוט- שטיין: "מלבדי ומלבד בני היו עוד כמה עדי ראיה לאסון. הם ברחו מיד. ביקשתי מהשכנים שיטלפנו למשטרה, אבל אף אחד לא עשה זאת. שכן אחד יצא וביקש ממני להסתלק והוא כבר יקרא למשטרה. לא רציתי ללכת. עד שתבוא המשטרה. אחרי ארבעים דקות באה המשטרה. התברר כי אותו איש לא טילפן. המשטרה הגיעה לפי קריאה מבית החולים".

חקירת המשטרה העלתה תוצאות מידיות. התברר כי אחד מילדי הבית כסי 125 הוציא אקדח במכונית, שונתה ליד הבית. הילד היה בן 6. האקדח היה טעון. הכדור שנורה מהאקדח פגע ברוסינוב במרחק של מטר וחצי.

היה זה מקרה אסון נדיר, אך בלתי מסר- כך. היה ברור כי הילד בן 6 אינו אחי- ראי למעשיו. אשם האיש שהשאיר אקדח טעון במכונית פתוחה. אדם זה היה חייב לבוא על ענשו, בעון רשלנות פושעת.

המשטרה מתחמקת. המקרה נראה פשוט רק שעות מספר. עד לערב הוא הסי- פיק להסתבך. בשעות הלילה ניסתה סוכנות עתים להתקשר עם מטה המשטרה, כדי לקבל פרטים על האסון. למרבית התמהון סרב דובר המשטרה למסור כל פרטים. לאחר לחץ נוסף, נמסרה הידיעה כאילו ילד הוציא אקדח שהיה מונח על כסא של מכונית פרי- טית בלתי-נעולה, שיחק בו והפליט כדור. דובר המשטרה סרב בתוקף למסור כל פר- טים על זהות הילד, זהות בעל המכונית או זהות בעל האקדח. הא ביקש גם לא להקדיש לידיעה מקום נרחב.

למחרת הופיע הסיפור בעיתונות הימית, בצורה מעורפלת ובלתי ברורה. בלטה ממנו העובדה, שנעשה ניסיון לחפות על משהו. מעתוני הערב הסתבר כי בענין היה מעי- רב פקיד אמריקאי גבוה, ד"ר מלורני קולס. ד"ר קולס הוא כושי גבה קימה ויפה תואר, המשמש בתפקיד סגן מנהל משלחת פעילות הסיוע האמריקאית בישראל. ביום השבת בא ד"ר קולס להתארח אצל ידידו הישראלי,

במנאית סמיה גמאל
כוס, סיגריה וחמוקים

נפצע, והמאהבת האומללה נשארת לבסוף קרחת מכאן ומכאן.
סרט מלחמה מלודרמטי על רקע לונדון המוכצצת, עשוי בטעם רע ובמלאכותיות בולטת.

המוות המשחרר

האניות לקרב (מוגרי, תל-אביב). קפיטן הוקס (ג'ף צ'נדלר), מפקד על ספינת משא סטנה בקרבות האוקיינוס השקט, במטרה לזכות בפיקוד על משחתת. הוא מטיל חיתתו על הצוות ומוציאו בשלום מקרבות רבים עם היפנים. רק מותו מונע ממנו הור בלתי משחתת לקרב.

סרט טוב בסוגו, נטול ציונות וסנטימנטליות זוהה. תמונות קרב מצויינות וצילומי ים מרהיבים.

כוס וסיגריה (עזר, תל-אביב). הסרט המצרי מושך, זה כמה שבועות, רבבות צופים — רובם מעולי ארצות דוברות ערבית. עיקר המשיכה: שירי בטנה המצויינים ו' גופה המרהיב של סמיה גמאל, רקדנית ה' בסך שזכתה לפרסום עולמי.

מוצג וראוי

אלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי הארץ ואשר העולם הזה ממליץ לאותם:

● **מוזי דיק** (אדיסון, ירושלים) יצירת המופת הסמלית של הסופר האמריקאי הרמן מלוויל, על ציד הליותן הלבן, בגילגול קול' נועי שלישי, נאמן למקור. גריגורי פק.

● **קאדילק הזהב** (חג, תל-אביב) עור למ העסקים האמריקאי בראי עקום של גיזי הולידיי ופול דוגלאס.

● **בנות גירדתי** (גרמון-דוד, תל-אביב) צ'ארלס לוהטון מביא את בנותיו ל' חופה, למצות ולמעשים טובים למדי בקר מדיה אנגלית משעשעת.

● **זמנים מודרניים** (תמר, תל-אביב) יצירה אילמת גאונית של צ'ארלי צ'אפלין על האדם בדור המהפכה התעשייתית והמדי כון. פאולט גודארד.

קולנוע

סרטים

עקרות קולנועית

אודות גברת לסלי (תכלת, תל-אביב): ארצות-הברית) מנסה להחזיר את כוכבת ה' במה האמריקאית המבוגרת, שירלי בות' על מבצעה המשחקי המשובח בשווי שבא הקטנה, שזיכה אותה בשעתו בפרס האוסקר. הוא מעמיד אותה במרכז עלילה ריקנית ורמוזי טי, בתפקיד הדומה במקצת לתפקיד אות' מילאה בשבא הקטנה.

הפעם, ביצירתו של האל וליס, שירלי בות' היא זמרת-רקדנית מזיקנה, במועדון לילה מדרגה שלישית, מליאת מרירות ואכ' זבה מחייה. עד שהיא נתקלת בגבר מבוגר (רוברט רייאן), טיפס מזור וסגור, המציע לה לצאת עמו לחופשה של כמה שבועות.

שירלי הבלונדינית, הרחוקה מלהיראות צעירה ויפה גם בעזרת איפור הוליוודי, אך מלבבת במשחק והבעות פניה, נענית לבקשת הגבר הנור לה ללא כל תנאי, מאבדת את משרתה.

בששת השבועות שהם מבליים יחד מתברר רק כי ג'ורג' לסלי (רייאן) הוא בעל תעשיה עייף, הסובל מנדודי שינה ומתעמק מזה עשרים שנה בתולדות מלחמת האזרחים ה' אמריקאית, כאילו היתה זו מלחמתו הפרטית.

בעזרתו, רוכשת שירלי חנות בגדים, נש' ארת רחוקה וגלמודה במשך כל השנה, לבד מששה שבועות בהם היא מבלה בחברתו. גם כשמתברר לה שג'ורג' לסלי הוא רק חלק משמו של ידידה וכי הוא נשוי ואב לילדים ומשמש כמומחה תעופה נכבד, היא משיכה לארח עמו לחברה בימי חופשתו, ללא תמורה ומבלי להתעניין בחייו הפרטיים.

כדי דמעות ונשיקות. העלילה היתה יכולה להימשך עד עצם היום הזה, לולא מת לסלי באמצע משבץ לב, הותיר לידידתו דירה מפוארת, כשהיא מתפרנסת מהשכרת חדרים בה.

בניגוד לשווי שבא הקטנה, שגם היא היתה עלילה ריקנית, אופיינית לעקרות הבמה האמריקאית, לא היתה התפקיד הנוכחי ל' שחקנית בות' להציג את כל יכולתה ולגלם אבטיפוס בלתי נשכח של דמות כפי ש' עשתה בקודם.

היא משחקת טוב וגם רוברט רייאן הופך לאנושי במקצת את התפקיד המטופש שניתן לו. עם זאת קשה להבין לשם מה נוצרים סרטים מעין זה. אפילו בקהל רומנטי של נשים בגיל העמידה, אין הם מצליחים להויל דמעות, ומה עוד שאת מספר הנשיקות אפשר למנות על אצבעות יד אחת.

יומן החדשות

מכתב געגועים

בימים אלה הגיעה דרישת שלום תוססת לישראל, ממלכת היין הישראלית לשעבר, וזוה שפיר, שהפכה לכוכבת הוליוודית. במכתב ששלחה למערכת הארץ כותבת זיוה שפיר:

11.16.1956

"זה זמן מה שהינני יושבת לכתוב כמה מילים וחוסר כשרוני להביעה רגשות ומח' שבות אבסטרקטיות מעל גבי הנייר עיקב א תי מלשלות מכתב מושלם.
"לבי כל כך מלא גאווה על שאני ישראלית, וביחוד בימים אלה שארצנו מזוכרת מעל גבי עותונות ארצות הברית מדי יום ב' יומי..."

"כפי שכבר כתבתי בתחילת מכתבי, כשרוני בכתבת מכתבים הוא אפס לכן הרבה מהמתרחש במחשבותי ולבי לא אוכל להביע. רוצה הייתי אך למסיר שלום לכל קוראי המכירים אותי ואלה שלא ולחזור ולהגיד כי הוליווד אמנם רחוקה מחיפה גיאוגרפיקלי אך לאמיתו של דבר הרי שהארץ שלי תמיד אתי באשר עבודתי תיקח אותי."

"מסיבות ששיכות אך ורק לתעשיית ה' סרטים ולעבודתי בתעשיה זו נאלצתי ל' שנות את שמי משפיר לרודן. לכן אסיים הפעם בדרישת שלום חמה חמה ובכבוד רב

(—) זיוה רוזן (שפיר)."

אכזבה משולשת

השישי ביוני (אלנבי, תל-אביב). סגן אלוף בריטי (ריצ'ארד טור) וסרן אמריקאי (רוברט טיילור), מתחלקים בנושא אהבתם. בשעת פעולה צבאית נהרג הראשון והשני

הכל תלוי בטעם המלוי!

המלוי המשוכלל של „גלובוס"

מתאים גם לכל עט כדורי אחר.

גלובוס

ספריית פוערים בע"מ

תל-אביב רחוב אלנבי 73

טלפון 66175-4856

הופיעו:

"מופת"

א. ס. פושקין — **בוריס גודונוב**

יצירת המופת של גדול משוררי רוסיה.

לספר צירף המתרגם מדור גדול של פירושים והערות מאלפות.

המתרגם: א. שלונסקי

"לכול"

מ. פישווין — **ז'ן שן**

ספור שכולו פיוט ואהבה, שירי-השירים לאדם האוהב והיוצר, זיווג מופלא של דעת האדם ודעת האדמה ויצוריה — ועל כולם — הבטחון בטוב שביצור האנושי.

המתרגם: א. שלונסקי

"מדע לכל"

סר ליאונרד וולי — **אור כשדים**

סיכומי התגליות הארכיאולוגיות — רקונסטרוקציה של אחת התרבויות העתיקות ביותר — שחר ההיסטוריה של המזרח התיכון וגזעיו — אגדה ומדע בחקר אבות העברים.

המתרגם: אורי רפ

"שירה"

גיטל מישקובסקי — **ביקוד סלעים**

ספר ראשון למשוררת, שהיסורים והאמונה נאבקים בשירתה ומצטרפים לביטוי נאמן של רגשי היחיד והכלל.

התקדמנו לאורך ואדי יעקובוביץ, הגענו להצמלות אברמוביץ והמשכנו לסנה הבור

הבור לאור-האור

מאת עמוס קנין

של העתונות היומית. אותנו להם שני פסוקים מהתנ"ך והם החזירו לנו בפסוק מההגדה. המשכנו.

חתיכה מהפנה

עוד ממרחק רב אפשר היה להרגיש שאנחנו מתקרבים לזה האלוהים. על כל עשרה מטר היה קיוסק קטן, וקהל עולי רגל צמאים שמה טמפו ומי-עמי. רוכלים עליזים מכרו סיגריות, מסרקים, עטים נובעים, צעצועים בצורת לוחות הברית ושוקולדה "סיני". צלמים צילמו את הקהל, גם בודדים או זוגות וזוגות, ושטר תנועה על סוס לבן שמר על הסדר. הסוס פסע פסיעות מדודות והדורות,

בה שאני שונא זה להיות מחוץ לענינים. בשעתו, כאשר שחררנו את אילת, הגעתי לשם אחרי שלא נשאר אפילו אלמוג אחד בים. אצל כל השכנים וכל החברים שלי היו אלמוגים על המזנון. רק אצלי לא. הלכתי לים לחפש אלמוג. קיפודים עקץ אותי, מלפפון ים עקץ אותי, אפילו כריש התקרב אלי, אבל אף אלמוג אחד. עשיתי מה שהסבא היה עושה במקרה כזה וחזרתי הביתה בלי אלמוג. אבל למדתי לקח לבאות. מהיום, החלטתי, אהיה הראשון להגיע לכל מקום חדש שנפתח בפני קהל הטיילים, והמזכרות התלויות אצלי על הקיר תהיינה שם דבר בארץ.

את השנים שעברו בין מבצע אילת ומבצע סיני הקדשתי לאיסוף חפצים מועילים. שתי חרבות בידואיות תלויות אצלי על הקיר. על הרצפות פזורים מכשירי-עץ לקפה, תוצרת בידואית, וכמו כן יש לי שולחנות משושים, פינגאנים, מסבחות, ובכלל הדירה שלי ברכוש הנטוש עושה רושם מזרחי מאד, על כל תייר, יש לי אפילו כדי שמן מתקופת האבות ושני עמודי שיש מהתקופה ההלניסטית, ומגורות שמן מתקופת החשמונאים. כי אני אוהב את הארץ. וזהו אהבה שאינה תלויה בדבר, כי מה יש לי מזה?

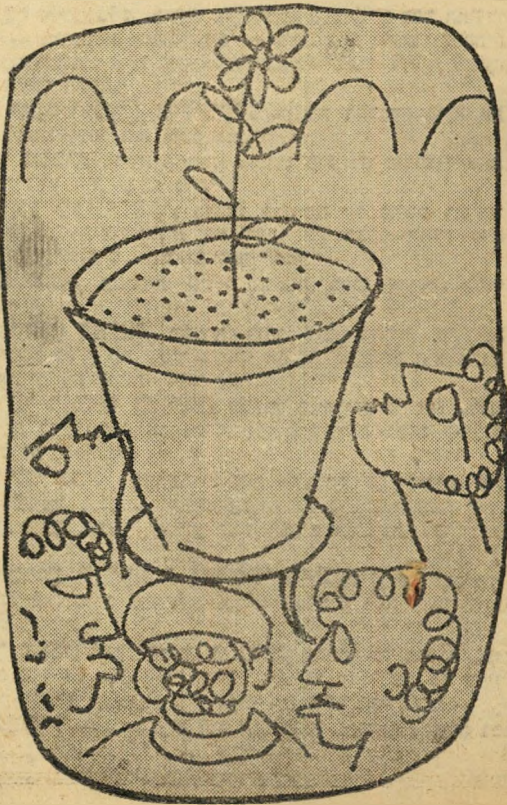
★ ★ ★

דבר, זה לא קונץ

סוף סוף הגיע היום הגדול. כבר מזמן הרגשתי שמשו מתבשל באוויר. פינתי חדר מיוחד בשביל מזכרות חדשות. והנה הודיעו לי שלפי ההסדר בין המוסדות הגיע תורו של ועד העובדים שלנו לנסוע לסניג. וזה היה בצדק, כי בענף המתכת ובענף העץ ובענף המכניקה העדינה כבר נסעו כל ועדי העובדים וחזרו עם מטען חוויות של טונות. ובמטען כזה אין ללול. זהו מטען לאומי.

ועכשיו תרשו לי לומר כמה מלים על המדבר. אני יודע היטב מה זה מדבר. פעם הייתה כל הארץ הזאת מדבר. מדבר הוא חומר גלם ולא יותר. אם אתה רוצה, הוא נשאר מדבר. גמלים, חול, שמש, קוצים, רועי צאן וכל מיני קדחת. אבל אם אתה ניגש בגישה מודרנית מעשית, אפשר להפוך כל מדבר למכרה זהב ולגן פורח. צריך רק ארגון. בלי ארגון כל המדבר לא שווה פרוטה אחת.

יצאנו בשירה גדולה, אלה מכוניות. לא קונץ לצאת יחידים למדבר, ברגל או רכוב על גמל, לחלום תחת שמי הכוכבים וכי, זאת לא אותה החוויה. הרבה יותר נעים יחד עם כל החברים מהשיכון וממקום העבודה. יש עם מי לדבר בדרך. בהתחלה התקדמנו לאורך ואדי יעקובוביץ, על שם זה שנתן את הכסף לסלול את הכביש בוואדי, שנקרא פעם באיזה שם משונה. בהצמלות אברמוביץ פנינו קצת מזרחה, ואחר המשכנו שוב דרומה לאורך נתיב עשרת הדיברות. בדרךנו פגשנו שיירה בת מאה מכוניות של כתבים צבאיים מעתונות הערב, ושתי שיירות בנות מאתים כל אחת, כתבים צבאיים

כמי שיוודע את חן המקום עליו הוא דורך. מכוניותנו עצרה, וכולנו קפצנו לקנות מזכרות. אני קניתי שני לוחות ברית קטנים, עשויים מאבני המקום, ועליהם עשרת הדיברות עם הערות ותיוגים, וכמו כן גם פסל קטן של משה. עשוי מחומר פלסטי בלתי שביר. זה חשוב, כי גם ילדים יכולים לשחק עם זה ללא חשש שבירה. המשכנו הלאה עד לסנה הקדוש. פה היה קשה מאד להדק, אבל היות וקנינו כרטיסי כניסה במאורגן עוד בתל-אביב (מזכיר הועד שלנו הוא בחור בעל קשרים) הצלחנו להכנס כמעט כולנו. המקום מסודר יפה ובטוב טעם. בכניסה יש בית קפה למבקרים, ושם כתב גדול פזמונאי הדור את הפזמון הידוע על הסנה, עם העקיצה המפורסמת לד"ר סנה. כולנו זוכרים את המעמד התגיגי בו נקרא שיר זה בכנסת.

לאחר הכניסה מתמשכת שורה יפה של עמודי בטון בטון עד לבנין הראשי, העשוי כולו שיש איטלקי. במעלית אוטומטית עולים לקומה השמינית, ושם, בתוך עציץ גדול (שקיבל את הפרס בבינאלה) שוכן הסנה. כשאף אחד לא הסתכל קצתני לי מהר ענף קטן מהעץ הנחמד הזה, והאזנתי לדברי ההסברה של דובר משרד הדתות. הוא סיפר לנו באיזה מאמצים הועבר הסנה מהמשתלה ואין הכניסו בו צינור ניאון כדי שיאיר בלילה. אבל לא רצינו להתעכב עד הלילה, והמשכנו בדרךנו להר האלוהים.

אולם אין מסע ללא הרפתקאות. מכונית אחת התקלקלה והיה צורך לחכות עד שתבוא מכונית גרר מהגרו' של המגור. רק אחרי זה יכולנו להמשיך. וכאן אני רוצה להתעכב קמעה על תיאור הנגן.

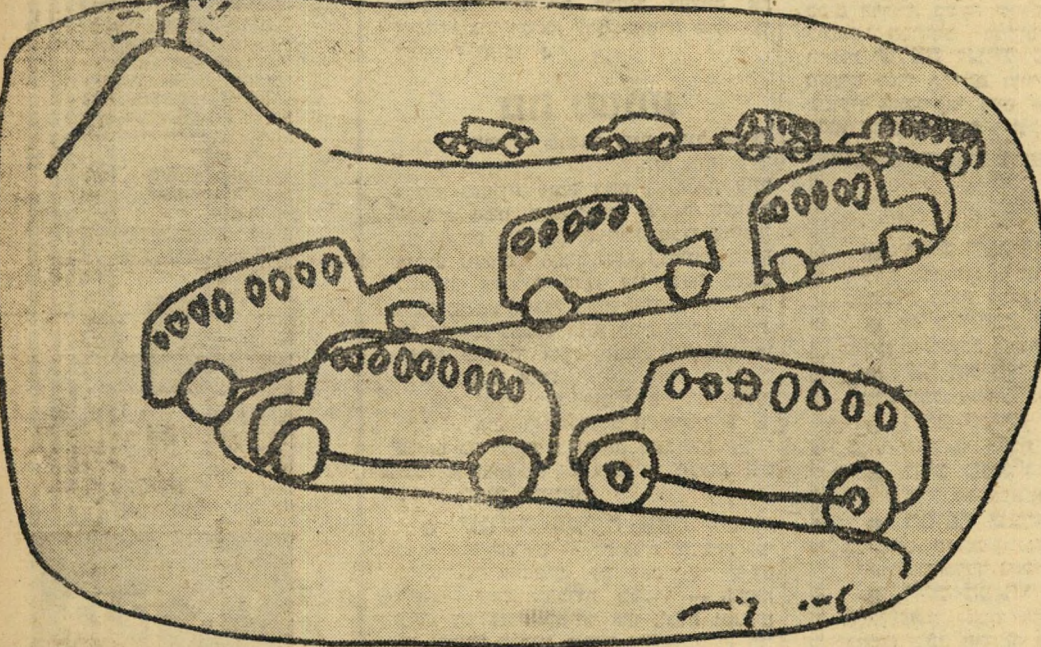
★ ★ ★

הכומר מחזק פזמוני ויין

כדינו קראנו את השורות המרטיטות של אותו כתב צבאי שהכניס את המגור ואת ההר הקדוש תחת עולה של מדינת ישראל. "נפעמים ומתרוגנים מהנוף השגיא, כך אמר באותו מושב ביתי נשכח. ואמנם, אין להכחיש שהנוף הוא שגיא מאין כמוהו. צוקים תלולים וקודרים גולשים מתוך שמי בין-הערבים ועל הצוקים באותיות מאירות עינים שמות כל העתונאים שחירפו את נפשם לבוא הנה. בלב עולה זכר עמוד האש ועמ' הענן, וזכר הפסוקים נוראי ההוד, ויסעו מסוכות ויחנו ברפידים, וכל המקום מזכיר את המעמד הנשגב, מעמד הר סיני ומתן התורה.

הנזירים קיבלו אותנו במלח ויין, לפי המסורת. מורה הדרך שלנו נשא באזניהם נאום ברכה, הזכיר את משה, את פינסקר וליליינבוים, ומסר לו שי מועד העובדים שלנו — חיק עור חדש עם ריץ-ריץ, ועליו באותיות נחושת הקדשה — "אם תרצו אין זאת אגדה". הנזירים ניצבו בשורה, שרו "מעוז צור ישועתי", ואב המנזר ניקופורוס קרא באזנינו את המאמר הראשי של אחד מעיתוני הערב. כמו כן חילק בינינו את נוסח הכניעה של המנזר בסטנסיל. לאחר טקס תגיגי זה התפזרנו כולנו במנוה, לראות את אוצרות האמנות.

ילא העט לתאר מה שראינו שם. צריך להשאר במקום לפחות כמה שעות כדי להספיק לראות משהו. ואנו אנשים עובדים הננו, וזמננו קודש קדשים הוא. אבל בכל זאת הספקנו לראות את הצילומים שהשאירו במקום ססיל ב. דהמיל ועוזריו, ששהו במקום לצורך הנצחת המאורע התנ"כי הגדול, וכמו כן ראינו את ספר האורחים ובי חתימות אנשי שם ואנשי השורה. סופרים, אמנים ומשוררים,

אנשי צבא וילדי בתי הספר, חתך נאמן של האומה. בלטה מכולם אימרה אחת של אחד מגדולי הדור, כתובה בעט גלובוס, "מסיני ועד סיני לא קם כסיני". קצר וממצה. לא יכולתי להתאפק, וכתבתי גם אני: "היי הגיפי, היי הגיפי, איזה לילה מסביבו!"

★ ★ ★

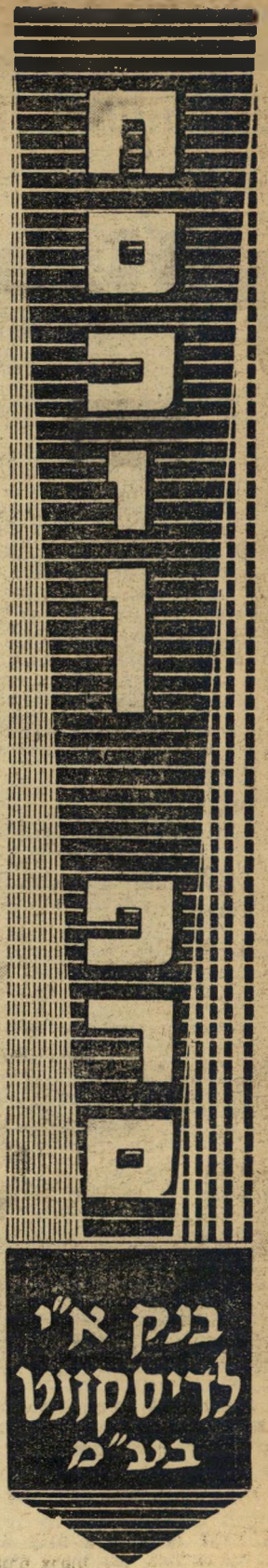
חוויות, מזכרות וחפצים מועילים

לאחר סיור מאדף זה נערכנו כולנו למסדר הסיום באיכס אחד המוסדות עמד על קדושת המקום והתעכב על המשמעות המיוחדת שבחזרה על מעמד עתיק, בימינו אלה. הוא טיים בדיעה המשמחת שחר סיני אומץ עלידי מועצת עיריית ומת'גן. כולנו נשמנו לרווחה, ידענו ששוב לא יעמוד ההר בשממתו.

בדרךנו חזרה התעכבנו קלות בשיכון החדש למרגלות ההר, ובכפר האמנים "גא תנאף", שחבריו עוסקים בציור נוף לתיירים, ענף המכנס דולרים רבים. קניתי תמונת שמן קטנה, עיורם על רקע מקרא-הירוא. בקולנוע "אוהל מועד" הציגו את "סרון מלך הכוכבים", אבל לא רצינו לראות. הדקנו מדורה ועשינו קומיץ. מישוה מצא כבש, מישוה הביא קפה, והיה שמת. בומבה, הבדון הידוע, שעשע אותנו בפארודיות על המצרים, וצחקנו כולנו צחוק לבבי בריא. אשרי העם שאינו מאבד את חוש ההומור גם בימי מבחן.

עייף, מלא רשמים וחוויות, מזכרות וחפצים מועילים, חזרתי עוד באותו לילה לתל-אביב. לבשתי פיזימה, נכנסתי למיטה, לקחתי ביד ספר תנ"כי, קראתי בו ומיד נספה עלי תרדמה. ישנתי שנת ישרים.

בשנתי חלמתי חלום מוזר. הייתי יחף, בודד בערבה. הליכה היה שחור והצוקים היו לבנים. הלכתי לבדי במדבר. מעלי נצנצו הכוכבים באור מוזר, מתעתע. מפעם לפעם התרידה את השלוחה ילכת תן או כוס החרבות. הלכתי והלכתי, ימים ולילות, ואין קץ למדבר הגדול והנורא הזה. התכעלתי בעשבי בר וישנתי במערות. לעתים הייתי סתם פורש מתחתיו את הגלימה ומניח את המקל למראשותי, מסתכל למעקה וחושב מחשבות. פעם בחודש הייתי מגיע לנווה במדבר, קצת דקלים, מי, צל. אחר הייתי ממשיך הלאה. איזה מדבר. עצמות מלבינות בצידי הדרכים. התעוררתי בבוקר מכוסה זעה קרה, ושמתתי שזה היה רק חלום. מיהרתי למשרד בשמחה עצומה.

בנק א"י
לדיסקונט
בע"מ

האם ילדך אוכל את הסיד מעל הקיר?
זו אינה תופעה בלתי-רגילה לראות ילד בגיל הגידול קולף שכבת סיד מעל הקיר ואוכל אותה לתראבון.
שום ענשים לא יועילו אם ילדך קולף קירות, סימן הוא שגופו אינו מקבל את כמות הסידן הדרושה לו כל כך לחיזוק עצמותיו בתקופת הגידול והוא מרגיש "רעבון" מיוחד לסיד. הידעת שרגיזת הקטנים, הט' חונים על עצמותיהם, ישיבועו רעבון זה? דגיינים עשירים בסידן ומינרלים אחרים הדרו' שים לילד בתקופת הגידול. תני לו יומיים-דגיים לברי' אותו — גופו יקבל את המי' נרלים הדרושים לו וגם הקירות בביתך ישארו שלמים...

רדיו

גלים קצרים

המיקרופון הודר לבית-הדין

תקדים חשוב נקבע השבוע, כאשר ה' נהלת בתי המשפט נעתרה לראשונה לבקשת קול ישראל והרשה להקליט דיון משפטי. במדינות רבות בע'לם, שידורם של משפטים בעלי חשיבות ציבורית מיוחדת הוא אחד הסוגים המרתקים ביותר של משדורים. א'לם בישראל לא הורשה הדבר עד כה, למרות פניות חוזרות ונשנות. ההקלטה הראשונה נערכה בבית המשפט ה' מחוץ, טעה שהתבררה בפני השופט אליהו מני תביעת פיצויים על סך 46 אלף ל"י של נכה תאונת-דרכים. ההקלטה הראשונה זו תשוד' דר במסגרת סידור חדשה של כתבית רדיו' פונית, הערכה בידי הבכאי פטר פרי. הסידור תיקרא בשם קול אחד ואחד ותשודר אחת לחודש...

פרם חודשי ליצירה מוסיקלית ינתן החל מהחודש עלידי קול ציון לגולה, ב' מטרה לעודד את יצירתם של סירים עממי' יים, קטעי מוסיקה קלה ומוסיקה לריק דים ככל הסוגים. היצירה, הצריכה להימשך לא יותר מ' דקות, תזכה בפרס של 50 ל"י, נוסף על זכויות היוצרים המקובלות. בתח' שו, רשאים להשתתף מלחינים מקצועיים וחובבים, החופשיים לבחור לעצמם את אופק-הביצוע הנראה להם, מזמרת סולו ועד למקהלה ותזמורת.

מה נשמע

הדבר העיקרי שנשאר כיום בקול ישראל כשרדי ממאץ ימ"החירום הוא אותו דבר הנקרא בעברית טובה בשם באלאנאן. סיום הסיבוב השני השאיר את שירות השידור עם מערכת מישורים מורחבת, מבלי שנמצאו אנשים נוספים ותקציב נוסף לביצועה הלכה למעשה. כתוצאה מכך, אין לדעת מראש (קדעמים אפילו כדי שעות אחדות) אם מיש' דר מסויים, שנקבע בלוח המישורים, קויים, יוחלף במישור אחר, יתבטל לחלוטין או ידחה למועד אחר.

בשבוע הבא (יוש' להוסיף: אם ירצה השם) יושמעו, כתוצאה מכך, כמה מישורים ש' עליהם כבר נמסר בפור זה בשבועות הקוד' מים. ונוספות עליהם התכניות הבאות הע' שויות להיות מענינות:

שלושה בסירה אחת (יום ד'; 9:30 קול ישראל) — התיכנית שהונחה לפ' ני שלושה חודשים, עם צאתו של שלום רוננפלד לארצות-הברית, במקרה — הוצאה עתה, עם שובו, כשיחד אתו בצוות נמצאים גם גבריאל צפרוני, אמנון אחינעמי, דן בן' אמון, שמואל אלמוג ודן אלמגור. מסמר התיכנית היא הופעתו של פרץ הררי, חבר קיבוץ אפיקים, שניחן ביכולת הבלתי-רגילה לשיר ולשיר עצמו בכמה קולות בבית אחת. הוא השמיע בעת ההקלטה חאריאציות על מנוח צור, כשהן ממויגות עם מוסיקת ליה' זעירה, חוך כדי פתירת שאלות חש' בוניות על לוח שחור, לעיני הקהל. פריטים אחרים בתיכנית החדשה, שרק חלקים ממנה ישודרו השבוע: הצוות מחבר מצעים ל' מפלגות דמיניות, כשרונפלד בוחר בגמפ' לגת הקונסרבטיבים — אוכלי השימורים, אחינעמי ב'אריגון אמהות בלתי-עובדות, אלמוג ב'מפלגת בעלי-הבית', בן'אמון ב' מפלגת האכזבות הישראלית, צפרוני ב'חדוש הדת' ואילו אלמגור קורא מצע מתחור עשוקו — "לדגן-הילדים" ב'מחור' כן מתבקש הצוות להגיע לשורה של שיאים (מה זה שא השקס? צפרוני: "דן בן'אמון!" דן בן'אמון: "החזנתה של צפרוני") ולחנות סידור של הרצאות, רוזני פלד מרצה על "הקסיאפיל והבעיה ההיר' דית", בן'אמון על "החלל והזמן" ואחינעמי נושא "הספד לד"ר קונטיי".

מסמכי האויב מספרים (יום ה'; 8: גלי צה"ל) — תוכנית ראשונה בסיד' רה של שלוש תוכניות שבועיות, בהן תגיש שולמית הראבן מבוחר מתוך המסמכים היר' תגיש לפרסום שנמצאו עלידי כוחות צה"ל ברצ'עית' וכו', בתוכם פקודות, מערכים צבאיים והוראות לחיילים הנופלים בשבי.

כימות וברים (שבת; 1:30 קול ישראל) — בין השאר, תכלול התיכנית קט' עים ממחזהו של גיור' ברנארד של טעולם אין לדעת, שיוצג בקרוב בתיאטרון הקאמרי, וכן קטעים מתוך קנה כריסטי מאת יוגין יונילי, שעל הכנתו שוקד הבכאי היי קילום בתיאטרון הבימה.

אנשים

טיולי-שרד

מעשה מופת: מונית נעצרה בשכר-הגיא על מנת להצטייד בדלק. ניגש אל המונית חייל שירד ממשלט כמך, ופנה לנוסעי ה' מכונית בבקשה לתת לו ולחבריו עיתון יר' מ, לאחר שזוהי ימים לא זכו לקרוא עתון. החבר, שעיתון יובי עברי נמצא רק ברשו' תה של אחת הנוסעות, שכסרה אותו אומנם לחייל, אך רק לאחר שנבתה את בחירו' ה' מלא. כל העניין לא היה כעידור השימול'ל' כה בולטת, אילמלי היה שם הנוסעת "ציפ' רה שרת" ... הסופט החוקר של ה' סוכנות ויושב ראש ועדת החוקה, חוק ומש' פט בכנסת, ח"כ אדוה' העבודה נחום ציר, נשאר ללא חוק. הוא הלה השבוע על לוח המ' דעות של הכנסת מודעה בלשון זו: "מי שלקח בטעות או בזדון את (כפר נקר' דת) החוק הפלילי שלי, מתבקש להתחיר לי אותו, כי לי הוא בטח יביא יותר תור' עלה" ... טיולי ה' הצמרת הישראלית (וקרר) ביה ונשיה וידידיה ומכריה ומסרתיה) במר' חבי הדרום, ביבשה ובאחור, על חשבון משלם-המסים ומלאי-הדלק הזעום של ה' מדינה, זכו השבוע לכינוי עממי חדש: "טיולי-שרד". אחד הטיולים האלה, של מני הלי המשרדים הממשלתיים וסגניהם, נערך השבוע בשני מטוסי-חובלה, אחרי שניצב המנגנון דוד רזוליון הקציב לכך את ה' סכום הדרוש. בשעה שחלפו המטוסים מעל לשטח, הסתובב במטוס מנהל משרד הדתות שלמה זנוויל בהנא' וחילק ל' נוסעים ספרי תהילים זעירים ... אגב, ה' שבועון האמריקאי טייס תיאר השבוע את כהנא חובבי-המירסום כ"שר הדתות של יש'

פסוקי השבוע

- **ראש הממשלה דוד בן-גוריון**, כנס שהוקדש לפתיחת מכירת איגרות מילוח הבטחון: "עמנו נקרא בעבר עס'אחור, ואף על פי כן מפליא כיצד הגענו במהירות כזאת לעליונות באחור".
- **"ח"כ חרות יוחנן באר"**, על ההיטלים החדשים: "הממשלה מצאה לה פורקן מהמוקעה המדינית עלידי הטלת מסים נוספים".
- **שר החינוך זלמן ארן**, על התוכנית להפוך את לשכת העבודה ללשכת עבודה ממלכתית: "נוכח חוסר העבודה המחמיר, תהיה זו ליטכה של מלך אביון".
- **הרב יהודה לייב הכהן מיימון**: "אני מסוגל לשנוא יהודי החשוד בעיני שאין בו אהבת ישראל".
- **"ח"כ מפא"י מאיר ארנוב"**: "מתברר שהאבן על דרכה של ישראל באוים היא לא אבא אבן, אלא דאג האמרשלה".
- **הסופר שמואל יוסף עגנון**: "אני נוהג כמנהג כל הסופרים. כל הסופרים, כשהם יושבים בחבורה, מדברים בנשים, וגם אני מדבר בנשים. ההבדל הוא, שאני מדבר באשתי".
- **"ח"כ מפא"י אברהם הרצפלד"**, בנאום בכנסת, בשבוע בו נאסר על חיילי צה"ל למסור לעיתונות כל חומר שהוא על מבצע סיני: "כל המריד לספר במבצע סיני, הרי זה שומב".
- **"ח"כ מפא"י כהן אידלסון"**, בדיון בכנסת על חוק בולי הבטחון: "הלוחאי יומי תזוכה אלה יאירו לנו במסים הגדולים האלה, ההולמים את צרכינו".
- **הרמט"כל רביאלוף משה דין**, בהסבירו מדוע לא יסכים להסכים לעיתונאי ור את מערכת סיני: "כיצד היתה ההתחלה — לא עלי לספר זאת. מה יהיה הור — טרם ברור ועוד מוקדם להתנבא. ומה המצב באמצע — ידוע לכל, ואין צורך להוסיף".
- **"ח"כ מפא"י יוסף אלמוגי"**: "בשעה שקומוניסטים פולניים כבר התחילו לדבר פולנית, הונגארים — הונגארים, יוגוסלבים — סרבים, איטלקים וצרפתים — בשפתם הם, הרי המסלגה הקומוניסטית הישראלית במשיכה לזכר ברוסית עתיקה של האב הרחום והתנון איבאן האיום".
- **עורך "הרות" יוסף ("נץ") וויניצקי**: "מנגנון ההסברה מילא את תפקידו הצורה הראויה לשמו: 50% הם, 50% ברע".
- **המבקר דב בר מלכין**, בשעת הרצאה: "זכרון טוב בה פירושו אדם, הזוכר רק את הטוב, ואת הרע הוא שוכח מיד".
- **העיתונאי שמואל סביסלוצקי**, בצטטו ברישית על פרשת ריכארד שטראוס בתזמורת הפילהארמונית הישראלית את דעתו של מבקר רוסי: "אם ריכארד — מוטב, ואגב, ואם שטראוס — מוטב כבר ויהאן".
- **הקריין אפרים אבא**, בפתיחת שידור חדשות בקול ישראל: "הרי החדשות וסליחתן תחילה".
- **הסופרת פראנסואז סאגאן**, מהברת בוקר טוב, עצבות, בתשובה לשאלת עיתונאי מהיכן רכשה נסיון כה עשיר בעסקי האהבים, שעליה היא מרבה לכתוב: "אנשים רבים מתארים את הטעות. מבלי למית".
- **המבקר הספרותי רוברט קלורמן**, במאמר בניו-יורק טיימס: "לפני זמן לא רב, היה זה נחשב לסעורוריה, אם נתפסו נערות עצירות כשהן קוראות ספרים מאותו סוג שהן כותבות כיום".
- **מנחם הגא' ארטי שר**: "כשאשה לובשת תלבושת ספורטיבית, אין פירושו שהיא מתכוונת להתעמל, וכשהיא לובשת בגדים אין בדעתה לשחות כלל. אך כשהיא מודדת שמלת-תופה, אמר להיות בטח שהיא מתכוונת לכך בכל הרצינות".
- **ראש ממשלת ברית המועצות ניקולאי בולגאנין**, על הבחירות בארצות-הברית: "איינהואר היה מנצח בבחירות, אפילו אם מולו היה עומד יריב כמו מולוטוב".
- **הכוכבת אודרי הבהורן**, על יחסיה עם בעלה, השחקן מל פארא: "אנו מתעניינים בשטחים שונים מאד זה מזה. בכלי אהבה גאו, ולי עצמי אין כל עניין בכך. אך לעובת זאת אני אהבתה את בעלי, וזה מאון את שתייה-המשקל".
- **השחקן פאול ניומן**: "כוכב כצליח הוא אדם' שאת חתימתו מכבדים גם המעריצים וגם הבאקקים".

שלושה לפידים פתחו את מחול הסירוק באולימפיאדה של משוגעים

החייך האולימפי הוא אחד החיידקים הקדומים בתולדות האנושות. אף על פי כן, טרם נמצאה תרופה נגדו. מדי ארבע שנים — אם העולם אינו מתלקח במלחמה — הוא מכח במגיפה למעלה ממחצית האנושות. איש אינו מחוסן נגדו, לא אתליטים, לא שאר מיני ספורטאים, לא שופטים ולא צופים.

כשמתכנסים כל נגועי החייך האולימפי יחד, כדי לחגוג את זכר המשחקים האולימפיים הקדומים, והם באים איש איש עם גאותו הלאומית, טעוני מתח גבוה, נדמה כאילו נתקפו כולם בשגעון. אז מתרחשים דברים מוזרים מאוד.

באולימפיאדה שהתקיימה באמסטרדם, ב-1928, הגיעה נבחרת הרצים הצרפתית לשערי האצטדיון האולימפי כדי להתאמן לקראת תחרויות הגמר. אך השוער עצר אותם בתקיפות: „אינכם יכולים להיכנס, אין לכם רשיון, הסתלקו מכאן.“ האתליטים הצרפתיים הסתערו על השער, ניצנצו אותו כמטורפים — לשוא. עד אשר הופיע מתוך האצטדיון המזכיר הכללי של המשלחת הצרפתית, פול מריש. „אלה הם חברי הנבחרת הצרפתית“, הודיע רישם ל־שוער, „השעה הזאת נקבעה להם לאימונים באצטדיון, הכנס אותם בבקשה.“ השוער רק הניע בראשו: „אסור!“ רק בשעה מאוחרת בלילה, לאחר שעות רבות של התנצלויות ובקשות סליחה, הצליח הוועד האולימפי לשכנע את המשלחת הצרפתית שלא לעזוב את המשחקים. אולם למחרת, כאשר צעדה הנבחרת הצרפתית על דגליה וסמליה, למסדר הפתיחה באצטדיון, הבחינו הרצים כי השוער שעצר אותם ניצב עדיין במקומו הקבוע. הספורטאים התפרצו בשאגה מתוך שורותיהם, התנפלו על השוער והחלו להכותו. ברגע האחרון ממש הצילה אותו המשטרה מידיהם. ברור שהצרפתים שגאונותם הלאומית נפגעה סירבו להשתתף במצעד הפתיחה. היה צורך בלילה נוסף של שיכנוע כדי שישתתפו לפחות בתחרויות.

מקרה דומה אירע גם באולימפיאדה ה־15, שנערכה לפני ארבע שנים בהלסינקי, פינלנד. לנו, בהתאם למסורת האולימפית, נישא ה־לפיד האולימפי מאתונה להלסינקי בידי 15 אלף רצים. בהלסינקי עצמה עמד הרץ הפיני המהולל, פבו נורמי, לקבל את הלפיד ולרוץ עמו לאצטדיון.

הכל היה מוכן לסקס הפתיחה. המשלחות כבר ניצבו במסדר לפני הבמה, עליה ניצב נשיא פינלנד. כולם חיכו לנורמי שהתממה משום מה. אותה שעה הגיע בדרך מקרה לתא המכובים אחד הסדרנים שסיפר סיפור מצחיק מאוד, שהוא עצמו היה עד ראייה. „אדם זקן לבוש חתוננים“, כך סיפר, „עומד ליד השער כשבידו לפיד אולימפיון, והוא מנסה להתפרץ פנימה. היה צורך ל־הזעיק משטרה כדי לגרשו.“

המכובים מיהרו לשער. שם עמד, כמובן, איש כסוף שער בבגדי ריצה. הוא החזיק בידו את הלפיד האולימפי, כשהוא מנפנף אותו בועץ כלפי השוערים. „טיפשים!“ צעקו המכובים, לפניהם ער מד הרץ המפורסם ביותר בפינלנד, תנו ל־להיכנס!“ מסערים הסתכלו במכובים כי בחבר משוגעים: „איך הוקן הזה יכול ל־היכנס אם אין לו כרטיס?“ תמהו.

רק כשהוועד חברי הוועד המארגנת הפינית, הצליחו הם להכניס את נורמי ל־אצטדיון ללא כרטיס.

★ ★ ★

התנהגות ספורטאית

במרכז האולימפיאדה שהתקיימה בלונדון, ב-1908, עמד מירון המרתון. אות הזינוק ניתן בסירת וינדזור, במרחק 26 מילין משערי האצטדיון. הרץ הראשון שהגיע לשערי האצטדיון האולימפי היה דוונדו סיאטרי, האיטלקי נמוך הקומה.

לתמהלך כל הצופים, פנה דוונדו לכיוון הבילוי שבו ואחר חצו על המסלול. לרגע השתררה דממה בין רבבות הצופים. אחריה החלו נשמעות קריאות בקהל: „עזרו לו, עזרו לו שם!“ אחרים הזהירו: „אל תגעו בו, זה בלתי חוקי.“ השופטים הבריטים

המבולבלים לא ידעו מה לעשות, נאסמו ס־ביב האיטלקי המעולף. לפתע, עבר רחש בקהל. נמסר כי הרץ הבריטי הסרן מתקרב לאצטדיון. אותה שעה היו כמחצית הצופים באצטדיון תיירים אמריקאיים, שיחסי מתיחות שררו בינם לבין מארחתם האנגלים. האמריקאים צידדו בכל ספורטאי שיכול היה לגבור על האנגלים. משום כך פרצו רבבות היאנקים בשאגות עידוד לשופטים, שיעזרו לרץ האיטלקי או לפחות שיכניחו אותו לכיוון הנכון לפני ש־יוסיף הרץ הבריטי.

אז באה ההפתעה הגדולה. התברר כי הרץ המתקרב למגרש אינו בריטי כלל, אלא אמריקאי. בן רגע הפכו הצופים האמריקאים את עורם. אלה שרק דקה קודם לכן צעקו ותבעו לעזור לאיטלקי, לא התבלבלו, החלו לשאגו: „עזבו אותו, אל תיגעו בו!“ דוקא צעקה זו שיכנעה את השופטים האנגלים לעשות את מה שהיטסו לעשות כל הזמן. הם הרימו את סיאטרי הקטן וכיחנו אותו למסלול הנכון.

באותה שניה ממש זינק הרץ האמריקאי ג'וני הייס לתוך האצטדיון, סובב את ה־מסלול והגיע לגמר, מבלי שאיש ירגיש בו בסערה שקמה סביב סיאטרי.

הדגל האיטלקי הונף בחיפזון על התורן, כשמתחתיו מתנוסס דגל הססים והכוכבים. רק לאחר ויכוח של שעות מסלו השופטים את סיאטרי, העניקו את מדליית הזהב ל־הייס. מאוחר יותר הפכו שני הרצים לרצים מקצועיים. במירון מרתון שנערך שנה לאחר מכן בנידוירק, ניצח סיאטרי את הייס ב־פרש של 50 מטר.

★ ★ ★

שופטים מבולבלים

בדרך שבין המון של רבבות, הצורח ומריע ללא הפוגה, נוסף לרעש רמקו לים ותזמורות מחרישות אזניים, מסוגל גם המתון שבשופטים לצאת מדעתו. באולימפיאדה שהתקיימה בלוס־אנג'לס, ב־1932, טעה השופט הראשי במירון של 3000 מטרים מכשולים במנין הסיבובים שסובבו הרצים את המסלולים, הניף לפני הסיום שלט למיז היה על הרצים להקיף את האצטדיון פעם אחת יותר מכפי הצורך.

גם לאחר שהעירו לו על טעותו, סירב השופט להסיר את השלט מידו ועל הרצים האומללים היה לעבור עוד רבע מיל של ריצת מכשולים.

בלונדון, ב־1948, הוציא שופט מבולבל את הדגלון שסימן את מקום הנסילה של הדיסקוס, שורק איתו העולם בוב מתיאס. מאחר שהיתה זו זריקתו הטובה ביותר, החלו השופטים לחפש את נקודת הפגיעה של הדיסקוס בקרקע. החיפוש נמשך שעות, נערך גם לאור הזרקורים בלילה, עד שנקבע מרחק השיא.

קבוצת רוגבי אמריקאית הביסה בפאריס קבוצת רוגבי צרפתית מהוללת. זה לא מצא חן בעיני הצופים הצרפתים. הם פתחו לאחד האמריקאים את ראשו בעזרת קופ סת פח שנורקה עליו. שחקן אמריקאי אחר, שאזנו התנפחה לאחר התנגשות עם שחקן צרפתי, השיג את יריבו בחדר ההלבשה והנחית לו מכה בפניו.

היה זה שופט קרימוז שמנע מרד המוני בלוס־אנג'לס, בשנת 1932. במירון הגמר ל־מרחק חמש אלפים מטר, נאבקו שני רצים על המקום הראשון. האחד היה הרץ הפיני לורי לטינג, והשני היה האמריקאי ראלף היל.

קרב איתנים. התמונה מראת את הרץ הבריטי המפורסם, גורדון פירי (שמאל), כשהוא נמצא במרחק קטן בלבד מהרץ הרוסי קוסט, במירון המלחבי של 10 אלפים מטר, באולימפיאדת מלבורן. לאחר זאת, הירשה קוסט לפירי לעבור אותו בסדרים ספורים ולהוציא את כוחותיו. אחרי 50 יארד נוספים, חזר קוסט למקום הראשון וזכה בסדליית הזהב. פירי נפל מאפסת כוחות. לפני הסיום. אמר פירי: „קוסט סמן לי פח וחיסל אותי.“

שהוא ערום כולו מתחת למעיל הרחצה. מתאגרף צרפתי נשך באולימפיאדה בפאריס את יד יריבו האנגלי ואילו בשנת 1904, התברר כי המנצח במירון המרתון בסנט לואיס עשה חלק ניכר מהדרך במכונית.

גם באולימפיאדת מלבורן, הנערכת עתה, לא חסרו מקרים של סירוק זעת. על כך כותב שליח העולם הזה בסלבורן, ג'דעון דור:

שלושה ימים לפני טקס הפתיחה, עמד הלפיד האולימפי להגיע לעיר סידני. 600 אלף תושבי העיר ציפו ללפיד ברחובות. משעות הבוקר המקומות. לתמהומם, ראי כי במקום לפיד אחד הגיעו לעיר שלושה לפידים.

שניים מהם אסילו זכו להגיע לידי ראש העיר. ואילו נושא הלפיד השלישי, אחד מהשניים המזוייפים, נעצר על־ידי המשטרה במרחק קצר מהעיר. התברר כי הסטודנטים של האוניברסיטה המקומית חמדו להם לצון. וכך ארע שהלפיד הקדים כאילו לבוא לבנין העיריה. עשרים דקות לפני הזמן שנקבע.

ראש העיר נסל את הלפיד המזוייף בידיו ובפתיחות רבה החל לגאום על חשיבות המאורע, לפתע החל צבע הכסף הסרי נזול מהלפיד. אל ידי. ראש העיר הפסיק מיד את נאומו והמסיר מטר גידופים על הצעיר שמסר לו את הלפיד.

רבע שנה לאחר מכן הגיע הלפיד האמיתי וראש העיר נאלץ היה לחזור על נאומו, כי שהוא מפסיקו מדי פעם בקריאות לקהל העצום לא להידחק, ולשמור על השקט.

★ ★ ★

שלושה לפידים

מקרים פחות חמורים ארעו לעשרות בכל האולימפיאדות. רבים מהם אף לא זכו לפירוט. כך, למשל, ירה קלע אמריקאי באנטוורפן, ב־1920, ביריבו לענת, בן ארצו. למולו החטיא. בלוס אנג'לס עלה מתאגרף לזירה, כי

חוש בהעמדת אלוף המודיעין לדון. לעומת זאת הוסיף הוא כמה וכמה פרטים דמיוניים, כגון עדות של איגוד חקרי, בה הודתה היא כי היתה אהובתו של ויק מרמורק משך זמן רב.

הורחב, וזכה, כמובן, כעונש סמלי של 24 שעות מאסר. כל אלה שסטו מעל דבורה חוזרים אלה, מבקשים את סליחתה. העיתון נא, ג'ורג' שטרן, מבקש ממנה להינשא לו, לבוא איתו לארצות-הברית, נתקל בסירוב מוחלט, וזכה רק להתעללות קצרה. הקורא הנבון מוסיף לשאול את עצמו: מה כאן? טישטוש מכוון של האמת, או אמריקניזציה שטחית של פרשה ישראלית מועצת?

תערוכות

לגדולים או לקטנים?

טרון מלך הקופים רבץ לצידו של שמשון הגיבור. צלעותיה של דבורה הנביאה התייבשו בארץ של תומאס אלווה אדיוסון. סו הדוב פער את לועו כלפי כריסטוף קר לומבוס.

לא, לא היה זה חלום. הדבר אירע במסי גרת התערוכה הכוללת הראשונה של ספרי ילדים עבריים, שנפתחה השבוע בתל-אביב. 1500 הספרים הצבעוניים המוצגים בה הינם פרי עמלם של 32 מו"לים עבריים.

מאתורי הכריכות הצבעוניות טמונות שנים של מאבק מר למען ספרי-ילדים עבריים, ש יוכל לשאת את עצמו. מו"לים ותיקים רבים גוואשו מהתחרות בספרות הילדים האנגלית, המודפסת על נייר משופה, מעור טרת בתמונות צבעוניות. מו"לים לארץ לפי שער של לירודולאר. מו"לים אחרים צימצמו את ספריהם לספרים המתאימים לגיל 14 — הגיל בו אין הנער שולט בשום שפה וזה, הנוהגים, המספיקים בפער סות (6"4) או בנער מחבגר (10"10) נאלצו להוריד את האיכות.

ספרים נוצריים-גרמנים. למרות המצב החמור הוצאו בשנים האחרונות כמה וכמה ספרי-ילדים רבי ושיבות, אודים מהם אף זכו בפרסים ישראליים ומקומיים. נושאי הי פרסים העיקריים:

● 1956: מאת וואני, מאת חורן ראמון חי מנה, הוצאת עם עובד, זכה בפרס גובל ל-ספרות 1956.

● סינג סונג ואני, מאת גורית אכסלי רוד, הוצאת גדיש, זכה בפרס למדן.

● מן ועד אילנה, מאת אפרים תלמי, הוצאת עמית, זכה בפרס סוקולוב.

● בימי, מאת מרין יקן שטקליס, הוצאת טברסקי, זכה בפרס ישראל.

● ראוי לציון מיוחד ספר-האגדות מצנפת החוכמה, מאת רוזה וול, סופרת ילדים אנגלית שושתקעה בישראל. מארגני הי תערוכה מקווים להציג את תרגומי הספרי של ספר זה, אשר יצא לאור לפני ימים מספר.

● ז'אן ז'אן לא כל הוצאות הספרים נתנו שירות מדויק למנה ספרי-ילדים. אחרות מהן כללו בביבליהן ספרים לא-ילדותיים כלה, כגון הספר, בו מופיע הקטע הבא:

"אחר כך קם הסבל ושפט בגדיו... עלה והטיל עצמו לתוך חיקה של העלמה הי ראשונה, ותמך זרועותיו בחיק השוערת, והניח רגליו על שוקיה של עקרת הבית."

הראה על אבר שלו ואמר: גבירתי, מהו כינויו של זה? צחקו שלושותן לדבריו עד שנפלו על גבן, ואמרה האחת, זוכ שקר, אמר, לא! — ונשך לכל אחת מהן נשיכה לעונש...

הספר: אלף לילה ולילה בתרגומו של י. ריבלין, הוצאת קריית-ספר.

חדש וקריא

● **תרבות יוון העתיקה** (מאת פרופסור תיאודוס זילנסקי, הוצאת ראובן מט, ספריית דני למדע, פולולאר, 292 עמודים) — הכל אודות התרבות הקדומה, החל בפולחן זאוס וכלה בפילוסופיה של אריסטו.

הספר, המכסה את התפתחות התרבות הי יוונית מן התקופה הטרומ היסטורית ועד מות אלכסנדר מוקדון בשנת 323 לפני הספירה, מכליל תצפיות רבים של חסצי אמנות יווניים עתיקים.

● **צבא השמיים** (מאת משה בן דוד, ציונים מאת יוסף שטרן, הוצאת ראובן מט, 122 עמודים) — אמנון הגינני והממוש קף מגלה מית השכלה בתי גינני, מספר לחבריו המעריצים מדעת על מבנה כדור הארץ, השמש, הירח והכוכבים. הספר מן כחן להסביר לנוער הישראלי אחת ולתמיד כי האסטרונומיה אינה רק תרבות של תרשימים מסובכים וטרוי מספרים מבעיתיים.

תרגום

מיהו הבוגד?

הפיתוי האחרון (מאת יוסף פירטל, הוצאת לדורי, 422 עמודים) הוא, בעצם, פיתוי המכחול לקהל הקוראים. למרות ההקדמה, האומרת כי לגיבוריה של יצירה זו אין כל קשר עם המציאות, מתבררת מגמתו של ספר דינאמי ורבי-מחז זה לאחר קריאת 200 העמדים הראשונים שלו. המגמה: לי- הנציח את פרשת משפט, המתה וטיהורו של דוד טוביאנסקי ואת פרשת האשמתו של מפקד הש"י, סגן אלוף איסר בארי, בהריגת אדם, כפי שהן תוארו בגירסה הרשמית.

הדמות העיקרית בספר היא דבורה טראקי, נערה וינאית קטנה ומעודנת, הגישאת לי קרובה הרחוק, ויקטור מרמורק, טועמת את טעמה הראשון של תאוות הבשרים בפראג, שעה שהוריה נרצחים על-ידי הנאצים בחינה.

את מרבית שנות המלחמה היא מבלה ב-איטליה, מקום שם עובד ויקטור כמהנדס חשמל. ידידו הטוב של ויקטור, אנגליה, מתאהב בה, מאיים להסגירה לידו הפא-שיסטים באם לא תתמסר לו. היא נענית לו לא בלי רצון, בחדר בו נצבת גם מטתו של בנה הקטן, דוד.

לאחר המלחמה נפטרת דבורה מן הסיס קרובה הרחוק, ויקטור מרמורק, טועמת את הקרוי אנגליה, עולה עם בעלה ובנה לארץ באוניית מעפילים. ויקטור מ-קבל עבודה במרכזית הטלפונים הירושל-מית (טוביאנסקי עבד בחברת החשמל) מתי-דד עם הממונה עליו, ראג' חקר, ועם אשתו היפהפיה, אינדי, מקבל מהם מתנות יקרות.

השקפותיו על התנועה הלאומית העברית הן מוזרות ביותר, מקימות לו כמה וכמה אויבים. כך, למשל, אומר ויק בשמעו כי רדיו את תוצאות ההצבעה של עצרת אור-על הקמת מדינה עברית: אפשר להביא לער-לם יד פרי אהבה. זוהי הצורה המקובלת, עליה ממליצים. אך אפשר להולידו גם על-ידי אונס, בדם קר ובזימה. החושבים אתם שמדינות גם הן נולדות בדרכים אלה?

לא אבק אדם. עם פרוץ מלחמת-העצ-מאות חוזרים ראג' ואינדי לבריטניה, מבק-שים לקחת אתם את דוד הקטן. ויק תומך בהם, מנסה לגרום את בנו בכוח לעבר-שיית המשוריינים הבריטיים העוזבת את העיר. רק התערבותה המהירה של דבורה מאפשרת לדוד הישראלי בירושליים המופגזת.

ויקטור מרמורק יורד להשתתף בסליחת כביש בורמה, אינו חוזר. ימים מספר לאחר מכן מוזעקת דבורה למשרדו של מפקד הש"י בירושלים, אלוף יודיאן הורוויץ, שר-מעת מסיו בשורת אימים: ויק נתפס כי בגידה. לגיונר סצוע שנתפס סיפר לחוקריו כי בידי המפקדה הירדנית נמצאו מספרי הטלפונים של כל מרכזי ההגנה ובתי הי-מלאכה שלה בירושלים. רשימה זו, שנמסרה עידי ויק לראג' חקר, הכילה גם כתובות מדויקות — דבר שאיפשר לתותחי הי-לגיון להפגין את בתי המלאכה בדיוקנות מפתיעה. תוצאת הגילוי: ויק הועמד בפני בית-דין צבאי, נדון למיתה, המת בירה.

עם התפרסם הידיעה בעיתונות המקומית סוטים הכל מעל דבורה מרמורק. דוד מוכה עידי חבריו ללימודים, נאלץ לעזוב את בית-הספר, רוגם ברוב כעסו את גופת אביו באבנים. רק העיתונאי האמריקאי ג'ורג' שטרן מתעניין באשה המנונה, מבטיח לה את מלוא עזרתו.

ג'ורג' יוצא לאנגליה, מגלה כי ראג' לא התכוון כלל להשתמש לרעה ברשימות ש-נמסרו לו עידי ויק מרמורק. הרשימות נמסרו לערבים על-ידי סגנו האנטישמי של ראג', ג'והן הוליוול. ראג' ואינדי, אשר נפרדו בינתיים, אף מביעים את נכונותם לבוא ולהעיד לטובת ויק, כדי לטהר את תחילה נכשלים כל מאמציה של דבורה לפרוץ את פרשת השתיקה הרשמית, האר-ספת את פרשת המתה של מרמורק. אולם לאחר שמנסים הקומוניסטים להפוך אותה לקדושה נכנס למערכה תותח כבד ביותר: ח"כ ספא"י בוריס אהרנובין, מי שהיה סני-גורו של ויק בפני בית-הדין הצבאי, אהרר-גוביץ תובע ממועצת המדינה הזמנית למנות וועדת חקירה בפרשת מרמורק. נישוקו: "ה-אם אנו מעוניינים בהמונים מטושטשים, אבק אדם, או שיש בתוכנו ערך אחי אדם?"

התוצאות ידועות לכל אלה שעקבו אחרי פרשת טוביאנסקי. וועדת החקירה קובעת כי ויק היה חף מפשע, מטרתה את זיכרו, ממליצה להעמיד את אלוף הורוויץ לדון כי-אשמת הריגת אדם. פירטל, אשר הועיד את ספרו לקהל קוראים אמריקאי טיפוס, נוהר-שלא להזכיר אפילו ברמז את חלקו של אבא

מפעל "ידיעות אחרונות"

ספר מפואר

שכל אחד ירצה לרכוש

★

ספר שישאר כמזכרת

למאבק הגבורה של צה"ל

★

ספר שיפאר כל ספריה

בכל בית בישראל

"ידיעות אחרונות" מגיש לקוראים ולכל אזרחי ישראל

האלבום המפואר של דוד בן-גוריון

המופיע בהוצאת "עיינות"

אלבום זה, שבו משתקפת כל ההיסטוריה של העם המחדש את חייו במולדתו, מימי העליה, המאבק, הקמת המדינה, מלחמת השחרור ומערכת סיני, כולל מאות צילומים מודפסים על:

- נייר איילוסטרציה עבה
- פורמאט גדול (28x21)
- כריכת עורית לבנה מפוארת

האלבום יימכר בחנויות במחיר של

10 ר"י

לקוראי "ידיעות אחרונות"

4.800 ר"י

דמי הרשמה 1.500 ל"י

4 תלושים שיתפרסמו ב"ידיעות אחרונות" בימי ששי משך חודש דצמבר יקנו את הזכות לקבל את האלבום במחיר המוזל. התלוש הראשון — ביום ו' 7.12.1956.

צויר

שני ידידים

בין שאר התרומות של קפה כסית לאמנות הישראלית, היתה הכרה מקרית אחת בין צעיר וצעירה, שזדמנו ליד שולחן אחד לפני עשר שנים. היתה זאת ידידות במבט ראשון של צייר חדש וציירת מתחילה, שהחליטו לשלב יחד את חייהם, אך לא את מכוליהם.

הציבור הישראלי מכיר את שמו של סיומה ברם (מתחזר עם אדם) פחות מאשר שלושה מליון קוראי היומון היפאני קורה, בו מופיע שמו מתחת לטור קבוע על חיי האמנות בפאריס. ברם (40) גבר נמוך קומה בעל עיניים חומות משכנועות, הוא יליד בסרביה שבא ארצה באונית-מעפילים, נעצר עליידי הבריטים במחנה צריפין, אחרי שלמד ציור באקדמיה של קשינוב. מאז נמשכה הביוגרפיה שלו באפיק

גלגל חוזר

בעכו, חיכו באי בית-המשפט להופעתו של נהג תל-אביב, שהואשם במהיגה רשלנית, נתבשרו כי הנאשם לא יופיע, מ' אחר שמכוניתו התהפכה, בדרכו מתל-אביב לעכו.

כדור אחר, אש!

וואשינגטון, ארצות-הברית, גילה מ' רד ההגנה כי על כל חייל אויב שנהרג במלחמת העולם השנייה, ירו החיילים ה' אמריקאים 50 אלף כדורי רובה.

מרוכב עצים

אל-צנטרן, ארצות-הברית, הסביר סטור דנט לגיאולוגיה כיצד תעה במדבר ולא יכול היה למצוא את דרכו חזרה: "איבדתי

ציירים בריזל וברם

צפון ונפש

לגמרי את חוש הכיוון שלי, כל כך הייתי עסוק בשירותוט מפה של האזור."

חלומות פז

ירושלים, עבר מאיר עצי את קו שביחת הנשק, כשהוא שיכור, נשכב ל' שון בשטח ההפקר, לפני עמדות הלגיון, התעורר למחרת היום בבית-הכלא, לשם ה' בל עליידי המשטרה מבלי שיתעורר.

אש"ל

בסנדהיפה, ארצות-הברית, הגיש ש' מר בית-הסוהר חשבון על הוצאות נס' עה במכוניתו, קיבל תשובה כי הסכום לא ישולם לו, מאחר שהנסיעה, שבוצעה לאחר ששני אסירים ברחו מבית-הסוהר, חספו את השומר ואת מכוניתו ונסעו בה 400 קיל' מטרים, לא היתה נסיעה בתפקיד.

שיער הנצחון

בבית-השיטה, זכה אחד החברים ש' נכנס לחדר האוכל, כשהוא מגולח ל' משעי, משוגע' רציתי לראות אם אני באמת שנה החל לגדל זקן, שאותו נדר לגלח אך ורק עם כיבוש עזה בידי צה"ל.

מקור מהימן

ב'דומינגוס', ארצות-הברית, הסבירה פורטיה אלגריס מדוע הוציאה כספים על ביקורים אצל פסיכיאטר: "בעלי קרא לי תמיד, משוגע' רציתי לראות אם אני באמת משוגעת או שהוא סתם משמיץ אותי!"

סלם מאיוז

ב'אליאביה', החליט הסניף הישראלי של איגוד הסבחים העולמי להוציא מן האר' גוד את נשיא הסניף, ניקו גיאורג, לאחר ש' התברר כי העלים מחברי הסניף את ההזמנה שקיבל לכינוס הבינלאומי המיוחד, שנערך בפאריס במלאת 200 שנה להמצאת המיינר, והעניק את הנסיעה לעצמו.

משתלם
שלם
מחט יאחר
מכר

אריסטו

אריסטו

היותך סאברה בסגירות פילטר

פרס עשר לירות יוגרל בין פותרי תשבץ "העולם הזה" 999

8	7	6	5	4	3	2	1
		11	10			9	
16	15			14			13
20		19		18			17
	24		23		22		21
	30		29		27		25
36		35		34		32	31
	41			40		39	38
		46		45		44	43
			50		49		47
			53		52	51	
				55			54

מאונך: 1. האיש

המוסר את פרי נצ' חון צה"ל לנאצר; 6. קצה הרצועה; 9. א. ריה; 10. העולים ש' סיסמתם היתה "בית יעקב לכו ונלכה"; 12. היישובים במד' בר; 14. עזה; 15. בעל קרניים רציניות; 17. יישוב בעמק; 18. מצוי בצפון עיראק; 20. מה, בערבית מ' דוברת; 21. ראש מדינה אסיאתית; 22. שפת הים; 23. או' תה מוכרת אבנעל; 25. שור קנהוה וחומר — אבוס ב' עליו; 27. הסב' תא של עשיו; 29. על עלייתו כתב ש' למה לבוא; 31. תב' לין של שיר השיר רים; 33. גדר הע' שויה מחומר זה היא די רצינית; 35. חיל האוויר הבריטי;

38. נושא החוק שדון לאחרונה בכנסת; 40. שאלתו של פיארברג; 41. חצי אורל; 42. לבב, בעברית יותר פשוטה; 44. היסוכו של שלום; 46. בירת גרמניה המערבית; 47. בקולע תל-אביב לשעבר זה ישיבה הכנסת הראשונה; 49. בלעדיו היה השדפון ש' 50. "אין..."; במגילת אסתר; 51. פועל מסויה; 53. לחן צבאי; 54. בכל ענב; 55. מדינה מרכז-אמריקאית.

מאונך: 1. אימרה נוג' היה כזה; 2. שלטון; 3. חציר מיובש; 4. אוניברסיטה אמריקאית; 5. הוצאת ספרים; 6. ראה ל'

זהו אילן נבון

בן המשפחה הצעיר ביותר. אילן חבוב וחצוף, שיוצר גדול ושחקן כדורגל נלהב. בחודש הבא יהיה אילן לבר-מצווה ונוסף ל-999 הבקשות שלו לקראת היום הגדול יש לו עוד בקשה אחת: להכין את חליפת בר-המצווה שלו אך ורק אצל טלמן ושות'. כי אז, הוא אומר, הוא יהיה גבר אמיתי. בדיוק כמו אבא. עוזי ושלום.

(ששי בסדרה)

טלמן ושות'

תל-אביב, רחוב נחלת בנימין 27

סצם, כשהלירה הימה לירה ובכרוש